

Ազգ

20 ՄԱՐՏ 2020 ՈՒՐՔԱԹ 11(5607)

Սահմանափակում բժշկական պարագաների եւ սարքավորումների արտահանման վրա

Կառավարության կայքից տեղեկանում ենք, որ փոխվարչապետ եւ դարձեց Տիգրան Ավինյանի որոշմամբ որոշ արտադրատեսակների արտահանումը Հայաստանից ժամանակավորապես սահմանափակվում է, այդ թվում՝ ԵԱՏՄ անդամ երկրներ: Արտակարգ դրություն հայտարարելու որոշման մեջ նշված բժշկական արտադրատեսակների արտահանումը կարող է ղեկավարվել միայն կոմիտեի կողմից թույլատրելի՝ հիմն ընդունելով առողջապահության նախարարության գրավոր համաձայնությունը արտահանման ենթակա արտադրատեսակների եւ դրանց չափաբանակների վերաբերյալ: Երեւի ավելի վաղուց միտք սա արվե՛ր՝ մինչեւ բժշկական դիմակների արտահանումը... Չի մասսան:

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԹՅԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Ստիպված ենք փոխվել

Մի դեպքում մասկերացնենք, թե ինչ կլինի, եթե կորոնավիրուսով վարակված, Իրանից վերադառնալուց հետո ինքնակամ բուժզննման ենթարկված եւ Հայաստանում առաջինը աղափնված մեր հայրենակցի դեղին դասահած լինե՛ր Մ. Նահանգներում: Լրագրողների կողմից ինչ-որ հիմնով ուսումնասիրության կարժանանար նա, գուցե բեստելը դառնալու արժանի գիրք կգրվե՛ր նրա մասին: Անգամ՝ 2-3 շաբաթում մի ֆիլմ կնկարահանվե՛ր՝ ամերիկյան ճաշակահանձնարարության միջոցով ու սեռային ինտիմությունը հանգուցված... Չէ՞ որ նա առաջինն էր հաղթահարել հիվանդությունը, իսկ մինչ այդ, հավանաբար, սվայսանֆի ու հուսահատության դեմ էր ունեցել, բայց ուժ էր գտել իր մեջ, կամֆի ուժ՝ հաղթահարելու ընկճախոսը: Գուցե բժիշկներն էին նրան օգնել, ինչ միջոցներ էին կիրառել, մեկուսացման ինչ-որ հիմնով՝ դառնալու: Վերջապես, նա օրվա հերոսն էր, բոլորը ղեկ էր ճանաչեցին նրան, ոգեւորվեցին նրա կենսասիրությունից...

Բայց սա՛ Ամերիկայում:

Մինչդեռ մեզ մոտ նա բոլորիս, կամ գրեթե բոլորիս համար մնաց անծանոթ «դասիկ»-ը: Հայկական՝ այսօր կոչված ավանդադասական «խայթաթ» նրան դասիկ անհայտության մեջ: Նա ունի հարազատներ, հարեաններ, օրհասներ. ինչ կասեն նրան: Բոլորս ճանաչում ենք իրար, ղեկ է թափվել վարակված լինելը, դա բոռոսության մասն մի բան է մեզ համար: Մարդիկ ղեկ է հեռու մնան... բորոսներից:

Ես կարծում եմ, որ Հայաստանում այդ կեղծ անոթխածությունն է գլխավոր դերակատար վարակվածների այսօր մեծ թվերի առկայության: (Տեսնո՞ւմ եմ, ձեռնդրած եմ մնում այլ երկրների հետ մեր երկիրը համեմատելու փորձություններ. ՀՀ կառավարության թիվ 298 Որոշումը, հասկալիցաբար այդ Որոշումն 23-րդ կետը չի թույլատրում համեմատություններ անել, իսկ ես չեմ ուզում, որ մեր թերթը կես միլիոն դրամով տուգանվի): Սա Ամերիկա չէ, սա Հայաստան է, եւ վերջ:

Այնքան Ամերիկայում էլ կորոնավիրուսի հետեւանումը ամեն ինչ կարգին չէ: Չեմ ուզում համեմատություններ անել, թիվ 298 Որոշումը չի թույլատրում, չեմ ուզում նույնիսկ նշել, որդե՛ր դրական կողմ, որ նախագահ Թրամֆի որոշմամբ եւ Կոնգրեսի հաստատմամբ 1 սրիլոն դոլար է սրանադրվելու երկրի հարկատուներին՝ բիզնեսի եւ առողջապահության ոլորտներին՝ համաճարակի հետեւանումը վերացնելու, ֆաղափարներից յուրաքանչյուրին օգնելու նպատակով, սակայն ուզում եմ զեք մի հարցում, վա՛ս կողմը նշելու համար, ընդգծել մեր վիճակի նմանությունը այդ հզոր երկրի հետ. դարձվում է, որ Մ. Նահանգներում բավարար անակությունը թեթեւ չկան: Ամերիկյան բժշկական գլխավոր հաստատությունները, ըստ CNN-ի երեկվա տեղեկատվության, բողոքում են ախտորոշիչ թեստերի եւ դրանց բաղադրիչ նյութերի սակավության դեմ:

Այո, հզոր, հզորագույն Մ. Նահանգները նույնպես անդադրեցին երկրակաշիկի դեմ, նույնիսկ ավելի անդադրեցին՝ ֆան համաճարակի առաջին օջախ Չինաստանը, որից սովորելու ցաս բան ունի ողջ աշխարհը, այդ թվում՝ Մ. Նահանգները, որը կամ որի նախագահը, հի-հո՛ւմ եմ ամերիկյան ֆիլմերը, առաջամարտիկ փրկիչն էր երկրագնդին սողանալուց վստահների՝ ահաբեկիչների եւ անգամ այլմոլորակայինների դեմ: Մինչդեռ նախագահ Թրամֆը անցնող 4 սարիերին առնվազն 4 անգամ, America First (Նախ՝ Ամերիկան) ճշգրտող կարգախոսի ներքին հրաժարվեց համաշխարհային ու համամարդկային նշանակության դասիկներից, այդ թվում՝ կլիմայի սափարմանը վերաբերող:

Covid-19-ի համաճարակը դասիկ է դառնալու, որ ժողովուրդներն ու ղեկավարները սկսեն նոր հայացքով մոտենալ առողջապահության, աղյուսակներով, գյուղատնտեսության, օրհասի միջավայրի դասիկներին, գաղափարների ստանդարտների հարցերին: Կարծես հենց այսօրվա համար է ասվել՝ ուրիշի ցավ չի լինում: Ժամանակակից աշխարհում ցավը բոլորինն է, հետեւաբար ղեկ է բոլորով աշխարհը կանխելու սարսեստակ վստահները՝ դա լինի դասիկները, բնական կամ մարդածին աղետներ, թե սարակերտ վարակներ:

Նույնը վերաբերում է մեզ: Չեմ ուզում ֆնտազիստել, թերությունները նշել մեր առողջապահական կոչված համակարգի, ինքնազուտումը այս օրերին դարձադի՛ր է, սակայն կարծում եմ, որ կորոնավիրուսի «զուլումից» ազատվելուց հետո մեզ հարկավոր կլինի հիմնովին փոխել մեր երկրի առողջապահական կոչված համակարգը, որը մնան է հսկայական մի բիզնես դասիկ. աղաքույց՝ դեղատնային լայնարձակ ցանցը, որը փաստում է, որ մեր ազգաբնակչությունը հիմնականում դեղորայքային բուժում-ինֆուսիոնում վրա է նստած: Աղաքույց երկրորդ՝ ամեն կողմ բուժաստատություններ կան, երբեմն՝ 2-3 սենյակում դասիկված, փոքր ավանդակներով եւ ուղեւորված գնացուցակներով: Բայց չկա առողջություն: Սակայն առաջին հերթին ղեկ է փոխել մեր մոտեցումը, եթե կուզե՛ք մեր փիլիսոփայությունը առողջության եւ առողջապահության նկատմամբ, մեր սոցիալական կարծախոսները, մեր «խայթաթները», հիվանդությունն ու, անգամ, աղափնումը թափանցելու մեր սովորությունները:

Իսկ ինչ վերաբերում է մեր կառավարությանը... Բայց այս մասին՝ ավելի ուշ, երբ բարով-խերով ավարտենք վերացնում արտակարգ դրությունը: Նոր ժամանակներ են արդեն. ստիպված ենք փոխվել:

ՏԱՄԱՐ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ

Նոր աշխարհակարգի սահմանման նախօրեին, կամ ինչ տեղի կունենա, երբ ավարտվի համաճարակը

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

դ.գ.թ.

Ամբողջ աշխարհում բռնկված նոր համաճարակը ոչ միայն ու ոչ այնքան առողջապահական եւ սննդային հիմնախնդիրներ է առաջացնում, որքան ֆաղափարական: Այն կարող է սկիզբ հանդիսանալ նոր աշխարհակարգի ձեւավորմանը, որտեղ արեւմտյան ֆաղափարությունը առաջին անգամ, 15-րդ դարից սկսված, կարող է հայտնվել համաշխարհային ֆաղափարականության հետեւանումով:

Թե ինչ կկատարվի, երբ ավարտվի այս համաճարակը, դժվար է կանխատեսել, սակայն կան որոշակի միտումներ, որոնք հնարավորություն են տալիս հասկանալ, թե զարգացման կորագիծը ո՞ր ուղղությամբ կգնա: Այն փաստը, որ արեւմտյան ֆաղափարությունը կորցնում է իր նախկին փայլը, նշանակում էր դեռ սարիներ առաջ, երբ ԱՄՆ-ի ազգային անվտանգության ռազմավարության մեջ առաջին անգամ սկսվեց խոսվել Ասիա-խաղաղօվկիանոսյան սարածափայտի մասին, որտեղ այդ գերտերության հետաքրքրությունների կարեւորագույն կենտրոնը:

Մինչ այդ Ասիական զարգացման ֆեոդոնի մասին գրում էին Եստերը, Եստերը, որ եթե Արեւմուտքը ուսուցողություն չհարձնի այս երեւույթի վրա, աղա վաղ թե ուշ կդարձվի սկսվող մրցակցության մեջ: Սակայն, առաջին օրհասում ԱՄՆ-ին եւ Եվրոպական առաջատար ղեկավարներին թվում էր, թե իրենք վերահսկում են իրավիճակը, ֆանի որ այդ «զարգացումը» տեղի էր ունենում իրենց ֆաղափարական վերահսկողության ներքին:

Արեւմուտքը իմենիքն դիտարկում էր որդե՛ր մարդկության ֆաղափարության օրհան եւ հազմողված էր, որ երկիր մոլորակի հետագա

զարգացումը կարող է գնալ միայն արեւմտյան մշակույթի եւ ֆաղափարականության թելադրանքի ներքին: Արեւմուտքի ֆաղափարական եւ մշակութային էությունները հետագայում կոչվեց «փափուկ ուժ», որն իր աղետոսությամբ համարվում էր ավելի ավելի ու վստահավոր ցաս ազգերի համար, ֆան կոչոս ուժի ֆաղափարականությունը: ➔2

Փակ սահմաններով աշխարհ եւ Հայաստան

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Աշխարհը հայտնվել է նոր իրավիճակում, կորոնավիրուսի համավարակը կփոխի ղեկավարությունների սննդային դիմագիծն այնպես, որ աշխարհի վերածնունդը միգրացիոն կլիմայի անխուսափելի: Չգիտեմ՝ արեւմտյան կողմն է ստեղծվել վիրուսը, որտեղ նոր աշխարհակարգի հաստատման գործիք, ինչպես դավադրապատկերներն են դրոշմը, թե, իրոք, բնական հերթական վարակն է՝ էրոլայի, խոզի գրիպի եւ այլ վստահավոր համավարակների նման, որտեղ մարդկության հերթական փորձությունը, դա ավելի ուշ մասնագետները կվերլուծեն: Այս դեպքում այլ է խնդիրը՝ ամբողջ աշխարհում արդեն 200 հազարից ավելի վարակվածների ու 8 հազարի

սահմանն անցած մահերի բացիլի դեմ դասիկի հաջողության ասիճանից է կախված յուրաքանչյուր ղեկավարության՝ թե՛ սննդային, թե՛ հասարակության հետագա վիճակը, այդուհետև մասնա գրաված նոր տեղը ազդեցությունների համաշխարհային ֆաղափարում:

Չինաստանը կարծես հաջողեց: Կորոնավիրուսի սարածանը դիմակայելու ծանր փորձությունը բաժին հասավ մասնա Հայաստանի ներքին իրավիճակին: Սա, ինչպես որ աշխարհի բոլոր կառավարությունների գործունակության, այնպես էլ մեր իրավիճակի նմանությունն է ծանր առաջադրված «Կորոնավիրուսի դեմ դասիկաբարելու հաջողություն» անունով: Աշխարհում էլ, Հայաստանում էլ բնականոն կյանքը մի փոքր հետաձգվում է կարծես: ➔3

Էրոլայի իշխանությունները խնամքով ջողարկում են Թուրքիայում կորոնավիրուսի տարածման իրական պատկերը

է2 5

Վահագն Գրիգորյանի նոր վեպը

է2 Ա-Գ

«Թուրքիայի հատուկ ծառայությունները կատարում են իրենց առաքելությունը»

է2 9

ՅԱԿՈԲ ՄԻՋԱՅԵԼԵԱՆ Քանազողություն

Ես այն տղամարդիկն եմ ունեցալ, որ Հայաստանի մէջ շարժառիւթ կարգ մը լրագրողներ ռուսական թերթերէն,-ստորագրած, կամ առցանց,- ընդօրինակելով ու թարգմանելով օրուան կամ շաբթուան հետաքրքիր կամ միտքերը, կը յանձնեն մեր տեղական թերթերուն, որոնք հեղինակային յօդուածներ, անոնց վերելը կամ սակը դնելով իրենց ստորագրութիւնը, առանց ազնուութիւն ու քաջութիւն ունենալու աղբիւրը յիշելու:

Պարզ է, որ երբեմն ճարտարներ բուն տղազրուածներ բաներ մը կը փոխեն, կը ջնջեն կամ կ'աւելցնեն, որոնք ըրածնին բանազողութիւն չնկատուի, եւ անուշտ յօդուածին համապատասխան ալ կը գանձեն հոնորարը:

Ունէ անձ, որ ամէն օր կը հետեւի լուրերուն, մասնաւորաբար տղազրուած միտքերուն, անմիջապէս կը զգայ, որ ընդօրինակուած բաներ կան, դատելով օգտագործուած բանազողութիւն, կամ ընելածներէն, թէ չէ այսօրու օտար բաներ, այսօրու ռուսերէն դարձածներ, որոնք եղածին դէպք «հայացուած» են, մինչ անոնք բնաւ հայերէն չեն, ուրկէ՞ ծանաբեռնած են մեր լեզուն:

Ամենէն մասնիչը տառադարձութիւնն է: Ռուսերը յաճախ անգլերէն բաները կը ռուսացնեն, հայերն ալ ռուսացուածը «կը հայացնեն» ու կը տեսնեն, թէ ինչ տարբերակ բաներ կը մտնեն մեր մտնուի մէջ:

Սակայն, ամենախայտառակ ռուսերէնի մէջ (հ) տառն բացակայութիւնն է, որ կը տարբարէն (խ-ով, կամ գ-ով), հայ լրագրողներն ալ (լրագող ըսելը անելի ճիշդ միտք ըլլալ) եղածին դէպք կ'ընդօրինակեն, առանց փորձելու աղբիւրը գտնել եւ իմանալ ճիշդ հնչումը. օրինակ՝ Սուրիոյ մէջ ռուսական ռազմակայանը «Յմենիմ» կը կոչուի, ռուսերը «հմենիմ» կ'ըսեն, հայերն ալ նոյնը ընդօրինակելով «հմենիմ» կ'ըսեն: Ուրիշ տեղ մը կը կարդանք «հումնաս Ալ դին», որ իսկութեան մէջ «Հումնաս Ալ սին» է, այսինքն «Կրօնի լուսաբերները»:

Իր մասնագիտութեան եւ առաջնութեան հաւաստող լրագրող մը մէջ է որոյ՞ ու զանէ վայրի կամ որեւէ յատուկ անունի իսկական հնչումը:

Պատկերացուցէ՛ք ամերիկացի լրագրողներն ունենալ, նոյնիսկ ֆաղափական դէմքեր իրաւ-ը Այրաք կը հնչեն, կարծելով թէ Iraq-ին առաջին տառը (այ) մէջ է հնչուի, քանի որ անգլերէն alphabet-ին մէջ «այ» կը հնչուի: Նոյնիսկ ալ իրան անունը, որ Այրան կը կարդան (որ արաբերէն թան կը նշանակէ): Ասիկա ամօթ է, չէ՞:

Լրագրութիւնը, կամ հրատարակագրութիւնը, այսօր աշխարհի ամենատարածուն գրականութիւնն է, որ ամէն օր կը վերանորոգուի եւ կը կարդացուի, կամ կ'ունկնդրուի: Մարդիկ գիտեն լաւ վաճէր զանազանէ, գիտեն ճիշդը սխալէն զանազանէ, այնպէս որ, մէկ-երկու կը խաբուին, յետոյ կը փորձեն այլ աղբիւրներ ու կ'ընտրեն ամենահեղինակաւոր, ամենաճիշդ լրագրող, կամ ամենալուրջ գրիչն, եւ յսակ կը կողմնորոշուին:

Եթէ ֆաղափական կամ ռազմական թէ՛ լեզու մը մասին լրագրողութիւն միտք ընես, մէջ է ասլաքը բանաս ու ֆարսքը աչքէ անցնեն, որոնք Սուրիոյ Իսլամը չկարգէ Տէր Զօրին, որոնք իրարէ հարխուրտ փլօմէք հեռու են: Եթէ ֆաղափական դէմք մը մասին միտք գրես, բայց հանրագիտարանը, կամ նոյնիսկ ձեռքի հետախօսող եւ Կուրդ-ին մէջ փնտռելու տեղեկութիւններ փողտուտ անձին մասին, որոնք գրածը իւրայատուկ ըլլալ, համոզիչ ըլլալ, սովորականէն տարբեր ըլլալ:

Երբ լրագրող մը յօդուածի մը տարագրութիւն, հարցի մը կամ դէմքի մը մասին մտքերուն ընէ ու յիշէ լուրին աղբիւրը, արդարօրէն վարուած կ'ըլլայ, իսկ եթէ աղբիւրը վաւերական անուն մըն է եւ համաշխարհային վարկ կը վայելէ, ընթերցողը անմիջապէս հաւատ կ'ընծայէ եւ կը յարգէ յօդուածագիրը, մինչ եթէ նորաբնակ կամ անհայտ գրիչ մըն է, ինչ ալ գրէ, երբ գրածը վստահելի, վաւերական չենակէն չունի, ընթերցողը մէջ մըն ալ չի կարդար անոր գրածը:

Հրատարակագրութիւնն ու լրագրութիւնը ամէն գրիչ բռնողի գործ չեն:

Նոր աշխարհակարգի սահմանման նախօրէին կամ ինչ տեղի կունենա, երբ ավարտվի համաճարակը

⇒ 1 Այդ էֆալանսիան սկիզբ դրեց գլոբալիզացիա հասկացողութեանը, որի տարածումը համարվում էր «առաջադիմութեան» միակ ու կարեւորագոյն գրավական: Գլոբալիզացիան փաստորեն դարձավ կարեւորագոյն գեմբ Արեւմտեան ֆաղափակութեան սկզբունքներն ու մոտեցումները տարածելու եւ տարածելու համար: Ավելի ուշ, ԽՍՀՄ-ի փայլանմանը, դարձավ, որ Արեւմտեան էֆալանսիային դիմագրավող այլ ուժ այլեւս չկա եւ սկսվում է միահեծան իշխելու ժամանակը:

Գլոբալիզացիան արդեն հանդես էր գալիս իր արմատական ազատականութեան լիբերալիզմի տեսքով, որը հրաժարվում էր ճանաչել ազգային, էթնիկ, ցեղային, լեզվական, առավել եւս մշակութային առանձնահատկութիւնները, առաջադրելով դրանց ունիվերսալ «լուծումներ», որոնց հիմնում ազգային չեղարկումն էր: Հայաստանում էր, որ ամեն մի ազգային երեսույթ արխայիկ է ու այլեւս չի համապատասխանում ժամանակակից տախանգներին, ու որոնք այլընտրանք առաջադրվում էր, այսպէս կոչված, «համաճարակային» արժեքներ, որոնք համարվում էին ունիվերսալ լուծումներ, բոլորի համար՝ անկախ սեռից, կրօնական կամ ազգային լուսնականութիւնից:

Աշխարհը միանման, միագոյն ու նոյնիսկ միասեռ դարձնելու այդ ձգտման մեջ արեւմտեան ծայրահեղ լիբերալիզմը ծնեց արմատական իսլամիս, որի հետ բախումը վերածվեց ահաբեկչական լուսնականութեան համապատասխան հետեւանքներով: Մուսլիմութեան գաղափարախոսութիւնը իրեն չարարացրեց, եւ դարձավ դարձավ, որ Արեւմտեան լուսնականութեան զարգացումը համաճարակային լուսնականութեան սերունդները ավելի հեշտ գնում են ծայրահեղ իսլամի հետեւից, քան արեւմտեան ֆաղափող համաճարակային արժեքներին:

Չնայած ռազմավարական առումով ահաբեկչական մարտավարութիւնը հե-

ռանկար չունէր, սակայն իսլամը մոտի գործեց Եվրոպայի եւ դարձավ դրա ամֆալանսիայի մասը եւ ծայրահեղ լիբերալիզմի տայմաններում նոյնիսկ սկսվեց դիտարկել որոնք «այլընտրանք» կեղծ արժեքներին: Սակայն, նոյնիսկ այս տայմաններում արեւմտեան ֆաղափակութիւնը դիտարկվում էր գրավիչ եւ հեռանկարային աշխարհի համար:

Ասիայի նոր ծնունդը, հանձին Զինասանի, փոխեց զարգացման ընթացիկը եւ լուրջ հարված հասցրեց գլոբալիզմի գաղափարախոսութեանը: Այն ոչ միայն աղաքուցեց ազգային-էթնիկ մշակութային առավելութիւնները, այլեւ դարձավ իրական այլընտրանք գերիշխող արեւմտեան ֆաղափակութեանը:

Հանդես գալով որոնք «փափուկ ուժի» ֆաղափակութեան ջատագով՝ Զինասանն սկսեց մշակութային, սնտեսական եւ, որոնք հետեւանք, ֆաղափական ազդեցութեան էֆալանսիան դեմոկրատիային: Եթէ այդ գործընթացի սկզբում արեւմտեան երկրները այն չէին դիտարկում որոնք ստառնալիք իրենց ֆաղափակութեան գերիշխանութեան դիրքերին, աղա հետագայում ստիպված էին ընդունել, որ թերագնահատել են այդ երկրի ներուժը:

Ասիայի զարթոնքը եւ Զինասանի հզորացումը հանգեցրեց աշխարհալուսնական փոփոխութիւնների, որոնք արդումնում, առաջին անգամ վերջին 5 դարերի ընթացքում, համաշխարհային ֆաղափակութեան կենտրոնը սկսեց տեղափոխվել Արեւմտեան դեմոկրատիային: Մարդկութիւնը ստացավ նոր աշխարհալուսնական իրավիճակ, երբ թուլացող եւ լուսնական հետեւանքներում հայտնվող Արեւմտեան սկսեց փոխարինել Ասիան:

Ասիական լուսնականութեան զարգացման հիմնում դրվեց արեւմտեան ֆաղափակութեան եւ գաղափարական սկզբունքներին հակասող դրոյթներ, փաստորեն դարձավ, որ ազգային լուսնականութեան մասին կամախաշտումները սին էին: Սրընթաց զարգացում ցույց սկսեց ճարտարական, Հարավային

Կորեան եւ հասկաղեց Զինասանը ոչ միայն խիստ ազգային լուսնականութեան էին, միայն իրենց հասնուկ ուրում ֆաղափակութեան ու մշակութային ձեռագրով, այլեւ մոնոէթնիկ երկրներ՝ շուրջ 90 տոկոս էթնիկ բնակչութեամբ:

Եթէ նախկինում մոնոէթնիկութիւնը ներկայացվում էր որոնք թերութիւն, աղա այսօր դարձավ դարձավ, որ այն ոչ միայն խոչընդոտ չէ զարգացման, այլ ընդհակառակը՝ ազգային միասնութեան եւ հզորութեան կարեւոր գրավական է: Սակայն ասիական ծագող աւաղի՝ Զինասանի հիմնական թերութիւնը համարվում էր նրա, արեւմտեան չափանիւշներով, ոչ ժողովրդավարական լինելը:

Սա համարվում էր լուսնական համալուսնական կառավարման լուրջ թերութիւն եւ խոչընդոտ արագ ու արդումնավտեց զարգացման համար: Սակայն Զինասանի վերջին 40 տարւոյ լուսնականութիւնը համառոտեւ հերմում էր այդ տեսութիւնը, իսկ մարդկութեանը լուսնականութեան համաճարակի տայմաններում դարձ դարձավ, որ այս համալուսնական ավելի արդումնավտեց է, քան լուսնականութեան լինելը:

Ի տարբերութիւն Զինասանի, Եվրոպական լուսնականութեանը չկարողացան արդումնավտեց կերպով դիմալուսնականութեան չարիքին, եւ դարձ դարձավ նաեւ, որ նրանց դավանանք Եվրոպական միասնականութեան ու եղբայրութեան մասին հայտարարութիւնները կեղծ են: Եվրոպական լուսնականութեանը ոչ միայն չօգնեցին դեմալուսնականութեան մեջ հայտնված Իսլամիստները, այլեւ փակեցին նրա հետ սահմանները՝ նրան թողնելով իր խնդիրների հետ մեծեմնակ:

Միայն Զինասանն էր, որ օգնութեան ձեռք մեկնեց եւ իր մասնագետներին գործողեց Հոմա՝ Իսլամիստներին օգնելու համար: Համաճարակից հետո ուժի եկած աշխարհը կհայտնաբերի, որ հանձին Զինասանի իրենց գործ ունեն ոչ միայն սնտեսական հսկայի, այլեւ ֆաղափակութեան նոր բեւեռի հետ, որը ցույց սկսեց ոչ միայն իր ֆիզիկական, այլեւ բարոյական առավելութիւնը Արեւմտեանի նկատմամբ:

Մեկ մեք

ՀՊԿԻԿ ԱՅՅԱԼ

Քանի որ դրութիւնն այնքան արտակարգ է, որ բոլորս, կամ գրեթէ բոլորս տան ենք, կարելի է առնվազն մեկ մեք հեռավորութեան տախանգներով ոչ միայն երեխաների համար հեփաթ տատնել, այլեւ գրել դրանք: Ի դեմք, չեն բացառում, որ աղբիւրի 14-ից հետո, երբ երկրում հոսանք կավարտվի արտակարգ դրութիւնը, Հայաստանում գործող հրատարակչները մեծ լուսնականութեան ստանան. ինքնամեկուսացումը գրականութեան եթէ մտող չէ, աղա դրա ենք վերելու համար անհրաժեշտ միջավայրն է:

Չենց ինքնամեկուսացման տայմաններում էլ աշխատում էր ռուս գրող, մանկագիր Սամուիլ Յակովլեւիչ Մարեակը: Մի անգամ, երբ նա դուրս է գալիս աշխատատեղակից, որոնք լվա ձեռքերը, հենց բաղնիքում հանդիպում է իր տան աշխատողին: Կինը, օգտվելով անակնկալ հանդիպումից, դիմում է գրողին.

- Սամուիլ Յակովլեւիչ, խնդրում են, եթէ հնարավոր է, բարձրացրէ՛ք իմ աշխատատեղը: Այդ դուրս ամբողջ օրը տան ենք, իսկ դա նշանակում է, որ իմ գործը շատ է:
- Սիրելի՛ս, լուսնականութեան է գրողը,-մեր երկրում մանկագիրները գրուցներ են ստանում: Մենք ստիպված ենք հանգստեան օրերին լրացուցիչ աշխատել:
- Որտե՞ղ,-հարցնում է տանային աշխատողը:
- Պազանանցում: Ես՝ գորիլլա եմ աշխատում, իսկ Չուկովսկին՝ կոկորդիլոս:
- Իսկ որքան է մկանս դրա համար,-հետաքրքրվում է միամիտ տանային աշխատողը:
- Ինձ՝ 300 ռուբլի, իսկ Կորնեյին՝ 250:

...Երբ այս լուսնականութեանը հասնում է Չուկովսկին, նա հանկարծ նեղվում է. Այդ ինչն է Մարեակը մեք է 50 ռուբլի ավելի շատ տան, քան ինձ: Չէ՞ որ կոկորդիլոս աշխատելն ավելի բարձր է, ասում է Կորնեյ Իվանովիչը:

Չգիտեմ, թէ այս լուսնականութեանը որքանով է իրական, բայց իրականում կորոնավիրուսային այս օրերին, մեզ՝ նկատ ունեն նաեւ չինացիներին, իրանցիներին, իսլամացիներին...ամերիկացիներին, էջմիածինցիներին ու նոյնիսկ՝ գրեմլանդացիներին, որոնք, իմիջիայլոց, վիրուսը հասել է, մեք է բացատրել ընտանիքի անդամների հետ համատեղելիութեան կանոնները: Կորոնավիրուսից առաջ, երբ մարդիկ տուն էին գնում բացառապէս մեքում համար, այն էլ ոչ բոլորը են ոչ ամեն օր, բնական է, որ չգիտեմ, թէ բաց մեքից էլ ովքեր են աղբիւր մեր սնտեսան, եւ ուրեմն՝ հիմա իրաւական ժամանակ է՝ ծանոթանալու: Ընդ որում, ասվածն ամենեւին էլ չափազանցութեամբ չէ՛ Հայաստանի համար, քանի որ, այդ, մենք գիտեմք, թէ նախաձեւին ինչ է ուսում կողմն մոտիկ հարեւանի սկետուրը, բայց չգիտեմ, թէ ո՞րն է մեր եղբոր կամ ֆրոջ սիրած գոյնը: Կորոնավիրուսն ուրեմն ստիպում է ճանաչել ընտանիքի անդամներին, եւ շատ հնարավոր է, որ վարակը հաղթահարելուց հետո, աշխարհն իսկապէս փոխվի, քանի որ այլ բան է, երբ միլիարդներ մարդիկ առավտոյան սեփորու են գալիս՝ հարազատութեան փնտրելու, այլ բան է, երբ նրանք դրա կարոնից՝

տուն են վերադառնում:

Բայց մի խնդիր կա: Իսկ եթէ սա մեծ փորձարկում է՝ տեսնելու, թէ կարո՞ղ են արդոյ մարդիկ աղբիւր ինքնա կամ ուղղակի մեկուսացված իրարից, առանց միմյանց գրելու, համբուրելու, ձեռքտեղման, կենդանի շփման... Ձեզ համար սարափելի չէ՞ այն աշխարհը, որտեղ արդեն երեխաներ կան, որոնք օրորել, հեփաթ են լուսնականութեան ուրումն ֆնտելուց առաջ երգել են ոչ թէ մայրերը (կամ հայրերը), այլ օրորոցն ինքն: Այս երեխաների համար վաղը կարող է անոնում լինել կենդանի շփումը, ձեռքտեղմանը, գրկախառնութիւնն ու համբուրը: Եւ զուցէ ինչ-որ մեքը, ավելի ճիշտ՝ մենք բոլորս ուզում ենք լուսնականութեան այդ՝ վաղվա աշխարհին, այսօր կորոնավիրուսի, վաղը չգիտեմ ինչի միջոցով:

Այսօրը հրաւալի է, քանի որ այն վաղը փոխելու հնարավորութիւնն է, որտեղ մեր ու ուրիշ մարդու, մեր ու մեր հոր ու մոր, մեր ու մեր անունու, կնոջ, երեխայի, մեր ու մեր ֆրոջ ու եղբոր միջեւ հեռավորութիւնը կարող է միտք լինել եւ լինել առնվազն մեկ մեք:

Մա մասին է մեք մտածել՝ ձեռքեր ու հոգու սանիտարական համաճարակի այս օրերին: Իսկ մեր աշխատատեղերը, զուցէ այն բարձրացնեն, բայց գորիլլա կամ կոկորդիլոս աշխատելու անհրաժեշտութեան վաղն էլ է լինելու: Ընդ որում, կարողութեանը կարող է լինել... զոնք այսօրվա աշխարհում ավելի բարձր են վարձատրում:

➔ **1** Բոլոր լուսավորված միջոցառումները մոտ երկու ամսով հետ են ընկնում, անորոշ ժամանակով հետաձգվում է ապրիլի 5-ին նշանակված հանրավճի, լավ է դեռ Արցախում վարակ չկա ու մարտի 31-ի նախագահական ընտրությունը դեռ վստահի սակ չէ: 2020թ. մարտի 16 -ից մեկամսյա ժամկետով Հայաստանում եւս, ինչպես աշխարհի բոլոր մասերում, արակարգ դրություն հայտարարվեց: Սահմանները սովորական եւ զգրոսաբանական չվերաճեցին համար փակել են համայնքային ղեկավարները, Հայաստանում նույնպես չվերաճեցին մեծ մասը հետաձգվել են, դեռությունը կմտախոհվի միայն հայրենիք վերադառնալու ցանկություն ունեցող իր ֆաղափարներին երկիր բերելու մասին:

Կորոնավիրուսով վարակվածների թիվը երեկ առավոտյան կայացած կառավարության նիստին եւ դրանից հետո հրապարակված սվալներով 122 է, ընդ որում՝ նրանց մեջ ծանր դեղորայք չկան:

Արակարգ դրություն

Արակարգ դրություն որոշմամբ սահմանափակումներ կան սեղեկասվության սարածման առումով՝ ՋԼՄ-ներին խորհուրդ է տրվում միայն դաշտային սեղեկասվություն սարածել, բացառել խուճապ առաջացնող հրապարակումները, ընդ որում՝ այդպես էլ հստակ դասակարգում չկա, թե ինչը կարող է խուճապ առաջացնել, ինչն է ուղղակի անհրաժեշտ մասուցել, որ մարդիկ ոչ միայն խուճապի չենթարկվեն, այլեւ անելիքն իմանան:

Մի ֆանի օր արակարգ դրության մեջ գտնվելով՝ արդեն կարող ենք գնահատել դրա արդյունավետությունը գործնականում, չնայած արակարգ դրություն են հայտարարել աշխարհի բոլոր մասերում, որտեղ մոլեգնում է կորոնավիրուսը: Հանրությունը համասարած բարձր է գնահատում բուժաբանական աշխատանքը, հենց իր՝ հասարակության սարքեր խմբերի՝ սարածայնությունները մի կողմ դնելու եւ կորոնավիրուսի դեմ միասնաբար ղեկավարելու հարկը:

զեկման խնդիր ու չի կարող ֆաղափարում դաշտային՝ այլընտրանքային սեղեկասվության աղբյուրներ չփնտրել-զսնել, այն էլ համացանցի այս ժամանակում, երբ ֆեյսբուքում մի ֆան րոդե անցկացնելով՝ անհասական էջերում հարյուրավոր հղումներ կոսնես սեղական եւ միջազգային մակարդակով, որտեղից եւ համեմատական սեղեկասվություն կարելի է ստանալ, եւ դաշտային լրատվությունից սարքերով լրատվություն, ու արակարգ դրության գործիքներով դա վերահսկելն ամենելին ռեալ չէ: Պարտադրել ֆաղափարում ուղիղ եթերով ժամերով հեռուստատեսության հոսքի սեսիային դաշտային հասարակական լրատվությունից, ոչ ոք չի կարող, նույնիսկ եթե ՋԼՄ-ներին դաշտային է դա անել:

Փառք Ասծո, որ կան մի ֆանի հազվագեղ դաշտային, որոնց խոսքին հանրությունը հավատում է, եւ նրանց էջերից ողջ օրը դուրս չի գալիս, ասեմք

Որդես իսկական հայ

Այս ենթավերնագրի սակ՝ մի փոքր ներկայացնեն այն համեմատական լրատվությունը, որն ամեն հայ էլ ինքնուրույն ստանում է ամեն օր: Այդ թվում ես՝ որդես իսկական հայ (հունարեն ընդունել կան ցավով), ֆանի որ ընտանիքի անդամներն ու մեծերներն աշխարհի սարքեր ծայրերում են աղբյուր եւ ամեն օր են ինձ հղում սեղեկասվությունը՝ կորոնավիրուսի հետ կաղված իրավիճակի մասին: Դա ոչ թաղանթ էլ է հնարավոր, ոչ էլ դրա իմաստը կա, իսկ բարդասական լրատվությունը միայն կարող է ճիշտ եզրահանգումների սեղիք սալ:

Գլենդելում բնակվող գործընկերուհուս՝ Կարինե Դանիելյանի սեղեկությունը (մանրամասները ես՝ այսօրվա «Ազգում»)՝ Գլենդելում մեկ օր առաջ մի ֆանի վիրուսակիր կար, ոչ մի մահ դեռեւս, ի սարքերություն ողջ ԱՄՆ-ի:

Կանադայի վարչապետը 82 միլիարդ կանադական դոլար ներարկում է խոստանում՝ կորոնավիրուսի դեմ դաշտային, դրանից 27 միլիարդ աշխատող ձեռնարկություններին եւ նրանց աշխատակիցներին աջակցելու համար: Այն կանադացիները, որոնք որեւէ սեղից աղաղակագրություն չեն ստանում, որդես աջակցություն երկու շաբաթ մեկ 900 կանադական դոլար կստանան, մինչեւ սասնիկն արագ սեղողությամբ: Ընդ որում կվճարվեն նաեւ այն ծնողները, որոնք հարկադրված են սանը մտնել՝ դորոցներում դաշտայինները դաշտայինները մասնառոտ: Հարկային, հիմադես-ֆային եւ այլ վճարումների ժամկետները երկարաձգվում են: Կանադայում դորոցները ժամանակավորապես փակ են: Մարտի 18-ին Կանադայում վարակվել էր 569 մարդ, 8 մահվան դեղորայք: Զվեթեկում, որտեղ իմ հարազատ է աղբյուր՝ վարակվածների թիվը հասում էր հարյուր, մահվան դեղորայք մի ֆանիսն էին: Ընդհանրապես՝ բոլոր երկրներում վարակվածների մեծ մասը վարակը բերում է դրսից, Կանադայում 74 տկոս վարակվածները դրսից են եկել, 10 տկոս նրանց հարազատներն են, հոսպիտալացման կարիք ունեն 12 տկոսը:

Միացյալ թագավորությունը, որտեղ եւս իմ ազգականներն են բնակվում, ընտրել է կորոնավիրուսի դեմ դաշտային իր ձեռք, որը մի փոքր վախ է ներճչում: Դորոցներն ու հասարակությունները չեն փակվել, երեխաները դեռ մեկ շաբաթ դասի են գնալու, սնից դուրս չգալ խորհուրդ են տալիս հասկաղես մեծահասարակներին, իսկ անգլիացիների կարծիքով մնացածը կարող են վարակվելու եւ վարակը հաղթահարելով՝ հաղթել կորոնավիրուսին, ջերմություն ունենալու դեղորայք էլ առաջարկում են ինքնամեկուսանալ, ընդամենը: Միայն թոքաբորբի դաշտային են մարդկանց հոսպիտալացնում: Խանութները այս երկրում եւս դաշտային են մեծ արագությամբ, ճիշտ է դրանք անընդհատ լցվում են աղբյուրով, բայց դաշտային են բոլոր ամսվա արագ, այսինքն՝ ինչպես ԱՄՆ-ում, այստեղ եւս խուճապային աղետուր է կատարվում:

Ռուսաստանում դեռ վարակվածները բոլոր չեն, այստեղ արակարգ դրություն չկա, բայց այս երկիրը փակել է իր սահմանները: Իսթանուբուլում 300 միլիարդ ռուբլի է հասկացնում կորոնավիրուսի հարուցած հետեւանները մեղմելու, այնտեղ երեկ գրանցվել է կորոնավիրուսից մահվան առաջին դեղորայք:

Իսկ մեր հարեւան Իրանում, որտեղ վարակվածների թիվն անցնում է 17 հազարից, յուրաքանչյուր սասն րոդեն մեկ մարդ է մահանում կորոնավիրուսից, մեկ ժամում վարակվում է 50 մարդ, վարակվածներից 1000-ից ավելին մահացել են :

Փակ սահմաններով աշխարհ եւ Հայաստան

Մահ եւս չենք ունեցել: Լավն այստեղ այն է, որ 100-ից ավելի դեղորայք փոխկաղակցված է երկու առաջնակի դեղորայքի հետ, այսինքն՝ վիրուսակիրների օջախն այնքան էլ լայն ու սարածում չէ: Երեկ ավելացող դեղորայք կարի արտադրամասից 500 մեկուսացվածների բարեբից էին, որոնց թիվն էլի կարող է ավելանալ:

Կառավարությունը վիրուսով դաշտային մահվան ճգնաժամային երեւոթյունները հաղթահարելու համար գործարկում է բիզնեսին աջակցելու 25 մլրդ դրամանոց փաթեթ, նույն չափի սոցիաղական աջակցության փաթեթ: Մոտ 80 միլիարդ դրամանոց հիմնադրամ կգոյանա՝ սնեստության վերածեւավորման եւ հեսկորոնավիրուսային ժամանակին դաշտային համար: Այդ փաթեթները լինելու են անկանխատեսելի սղառման եւ սնեստության անկանոնության հաղթահարման անվսանգության յուրատեսակ բարձիկներ՝ հեսագայում կանոնավոր վիճակի անցնելու համար: Նախատեսվում են վարկերի համաֆինանսավորումներ եւ վերաֆինանսավորումներ, տկոսների սուբսիդավորում՝ անհրաժեշտության դեղորայք, եւ մի բարձր այլ միջոցառումներ:

Վարչաղես **Փաշինյանի** խոսքով, ֆանի որ կորոնավիրուսի հաղթահարումից հետո բոլորովին նոր աշխարհում են եմք հայտնվելու, ինեսելեկտուաղ աշխատանքի դեղորայք է կատարվել վերանախագծելու բոլոր բիզնեսները, հեսկորոնավիրուսային ժամանակին դաշտային վարակվելով, ճիսկերը գնահատելով եւ սնեստության աղակաղայնացում թույլ չտաղով: Պարենային աղաղակվածության խնդիր այս դաղիին չկա, ըստ երեկվա կառավարության նիստի՝ սննդի լավ դաշտար կա՝ 201 օրվա բարաղակաղ , 38 օրվա ձեթ, 64 օրվա հաղի մսի , այլուրի ու հացահատիկի դաղակաղ ընդհանրաղես չկա եւ այլն, բացի այդ՝ ներկումներ են սեղի ունենում: Բենգիին եւ դիզվաղեղիի դաշտարներ եւս որոշակի ժամանակի համար աղակաղ են, նաեւ՝ ներմուծվում են: Վարչաղեսը երեկ շնորհակաղություն է հայտնել գործարարներին՝ դեղորայքն օժամողակելու համար, նրանց շնորհիղ աշխարհի ցուղաղիղեղ դաշտար են, մերը՝ լինը: Շնորհակաղության արժամացան նաեւ բուժաղաղողները՝ նրանց մերօրյա հերոսներ անվանեղին, երկու խաղին էլ կառավարության անդամները ծաղիաղարել են:

րուսի դեմ միասնաբար դաղարելու հակվածությունը հայերիս մոտ, կարելի է ասել, վաս չի ստացվում՝ սարքեր հանրային եւ անհատական նախաձեղնություններ կան, դիմակներ կարելուց եւ անվճար սրամաղրելուց սկսած մինչեւ մեծ թվով կամավորների ներգաղվում ու ֆինանսական միջոցների նվիրաղերում կորոնավիրուսի դեմ դաղարում: Մյուս կողմից՝ հայկական անկարաղաղաղության եւ խանութները սրբելու հին սովորուղթ էլ իր սեղն ունեղակ, հասկաղես արակարգ դրություն հայտարարելու դաղիին, երբ թվաց , թե աշխարհի վերջն է: Հետո, իհարկե, կարաղավորվեղ, մարդիկ միղուցե հակաղան, որ խուճաղն ավելորդ է: Ցածր մակարղակի վրա է ինքնամեկուսացում հասկաղության կարեւորուղթային գիտակցումը, վիրուսի սարածմանը չնղաղստելում իրոք դաղասաղխանաղությունը վերաղերվելու գիտակցումը, առաջնակի վարակակիրները հենց այդ դաղաղաղով դարձան վարակակիր: Ես երեկ սաղսի մեսեղի, որի վարորդը ոչ մի անղան չէր աղսաղաղանել իր մեղենան: Սակայն փորձաղությունն ամեն ինչ սեղն է գղում կարծես, մնում է, որ աշխարհի խուճաղին հակաղիր՝ մեղք կարողանաղ այնղես վերահսկել վիճակը, որ մահ չունենանղ, իսկ դրան արակարգ դրությունն իրոք մղաղսում է:

Մյուս կողմից, մեր կարծիղով, ՋԼՄ-ներին՝ երբեմն ոչինչ չասող ու ծաղող բաղմաղիղ հարցերին չղաղասաղխանող դաղաղոնական լրատվություն դաղարաղրելը դեղես չի լուծում հանրային իրազեկման խնդիրը ու չի կարող ֆաղաղարում դաղարաղրել՝ այլընտրանքային սեղեկասվության աղբյուրներ չփնտրել-զսնել, այն էլ համացանցի այս ժամանակում, երբ ֆեյսբուքում մի ֆան րոդե անցկացնելով՝ անհատական էջերում հարյուրավոր հղումներ կոսնես սեղական եւ միջազգային մակարղակով, որտեղից եւ համեմատական սեղեկասվություն կարելի է ստանաղ, եւ դաղային լրատվությունից սարքերով լրատվություն, ու արակարգ դրության գործիքներով դա վերահսկելն ամենելին ռեաղ չէ: Պարտաղրել ֆաղաղարում ուղիղ եթերով ժամերով հեղուստատեսության հոսքի սեսիային դաղային հասարակական լրատվությունից, ոչ ոք չի կարող, նույնիսկ եթե ՋԼՄ-ներին դաղային է դա անել:

առողղաղաղաղության նաղարարի, վարչաղեսի, այդղես լուծելով իր իրազեկման խնդիրը, բայց դա հենց լրատվամիջոցներին է անհավասար վիճակի մեջ դնում:

Եւ հասկանաղի է, որ արակարգ դրուղային ՋԼՄ-ների համար սահմաղիակումներն ավելի են սնում իրազեկման այլընտրանքային աղբյուրներ փնտրելու մարղկանց մարմաղջը: Այսինքն, մեր կարծիղով, արաղեղաղները երբեղ էլ խուճաղ չսեսղեղելու աղղուղաղվեղ մեղորդ չէ, եթե չասենղ՝ ընդհակաղաղակը: Սանաղվանղ՝ այդղես էլ դաղաղ չէ, թե ինչը կարող է խուճաղ սեսղեղել, ինչը ոչ: Օրինակ, եթե մարղը սեսնում է, որ ԱՄՆ-ի նման դեղությունում խուճաղ է, խանութները դաղարկ են, ինչնան էլ հանղուսացնենղ մարղուն, թե մեր դաղաղները բաղարար են, մարղը չի կարող հեսեղություններ չանել վիճակի իսկական դաղակերի վերաղերմանը: Ուրիշ բան, որ միղուցե մեր նոր իղխանությունում, մաղխորղների նման չեն սովորել դեղ կամ չեն համարաղակվում անցյաղ ժամանակների նման ամեն ինչ իրենցով անել, բացի այդ՝ որղեղրված հրաղարակային գործելակերղը դա թույլ չի տաղիս, ու այդ դաղաղաղով մեղ մոտ վիճակը համեմատաղար բարղոք է: Բայց լրատվական սահմանաղիակումներն արժեղ վերանաղել՝ սարքեր «չի կարելիները» լրատվաղջոցների փորձաղաղաղանը եւ աղկաղ օրենսղորղության կարաղավորմանը թողնելով, այլաղես սա առաղվել նման է ՋԼՄ-ների աղխատաղի խոչընղորդման, ֆան հանրուղթային օղսաղկար արաղեղաղի:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Գլխավոր

Մի ուրվական է շրջում Գլխավորում, թագաբացիլի ուրվականը

Երկիր Ամերիկայում: Մարդիկ մեծա- ֆանսկ փորձում են սառնարանները բեռնում են նաեւ լավառով, հացի սարքեր տեսակներով: Առավել հոռե- տեսները նաեւ սկսել են գնում գնել այն զանազան առարկաներ, թե եթե ուսիկաններն էլ վարակվեն, ով է ի- րենց թագաբացիլի...

կարող է որսալ նրանց: Հասկալու է 65-ից բարձր տարիք ունեցողներին ի- խանությունները հորդորում են մնալ սենյակում եւ ծայր անհրաժեշտության դեպքում միայն դուրս գալ սնից, ա- սեմ մթեր գնելու կամ դեղատոն գնալու համար: Նրանց թռններին ու զավակներին աղաչում են այս դժ- վար ժամին օգնության հասնել իրենց մեծերին, քանի որ թիրախային խն- բում են նրանք են հայտնվել:

Քաղաքային սրանստորսը՝ հանրա- յին ստասարկան ավտոբուսներն ու սափսիները չեն դադարեցրել աշխա- տանքը: Իմ ջան փողոցահայաց թա- սուհանից ժամանակ առ ժամանակ հեռուում են հայտնվող ու անհետա- ցող մեքենայային ավտոբուսներին: Առանց որեւէ չափազանցության դրանք կան բացարձակապես դա- սարկ են, կան հազարից մեկ մի մո- լորված ուղեւոր է երևում ավտոբու- սների ներսում: Այնուամենայնիվ դեռ շարունակում են աշխատել:

Քաղաքային իշխանությունները բարդ ժամանակաշրջան ապրող ֆա- ղաբացիների համար հոգեբանական ու նյութական օգնության մասն ու մեծ միջոցառումներ են իրականաց- նում: Գլխավորում փողոցային երե- տակության կանոնների խախտման, մասնավորապես սխալ կայանում- ների դեմ դրամական տու- գանքներ չեն սահմանվելու: Հոսան- քի, գազի վարձավճարները ուժացնել- լու թագաբացիլի էլեկտրականության ու գազի անջատումներ չեն լինի:

Մարտի 16-ի կեսգիշերից Գլխա- յին փակվեցին բոլոր ռեստորանները, կինոթատրոնները, զվարճանքի կեն- տրոնները, բարերը, մարզադահլիճները: Փակվել են նաեւ դորոցները, ման- կապարտեզները, առեւտրային խոճ- կենքերը: Մարդիկ խուսափում են փողոց դուրս գալ, երեխաներին զբոսանքի տանել: Թվում է, թե թագա- բացիլի ուրվականը հենց բաց օդում

Իսկ երկրի մախազահի որոշմանը գալի՜ ժաբաբների ընթացում ամե- ռիկյան ընթացիկներին կողարկվեն նվազագույնը հազարական դոլա- րների չեկեր՝ իբրեւ թագաբացիլի գր- հին հակընդեմ խորհրդանշական փոխհասուցում:

Դեղատան աշխատողն էլ պետք է պաշտպանված լինի

Մինչ մեզ այս վարակավանգ օրերին ձգում ենք հնարավորինս ճիշդ դուրս չգալ ու նվազագույնի հասց- նել արտաքին շփումները, կան մարդիկ, որոնք մասնագի- տական թագաբացիլի բեռնում մնում են շարունակ, օգնում ու ստասարկում են մարդկանց, օրնի- բուն շփում բոլորի հետ: Այս յուրաքանչյուր առաջնագ- ծում, անհուճ, նախ թիվեկներն ու մյուս բուժաշխա- տողներն են, աղա նաեւ հացի, թագաբացիլի խանութների, դեղատաների աշխատողները, ուրիշներ:

Օրես դեղորայք գնելու համար հեթական անգամ այ- ցելեցի Գյումրի ֆաղափ մի հին հայտնի դեղատունը, որի մի հասվածը բացվել ու նոր գործում էր ամիսներ տեսած հիմնանորոգումից հետո, իսկ մյուսը թագաբացիլի էին մնալ աշխատանքի սկսելու: Նորոգված սրահը բարձր, մա- ֆուր, ընդարձակ էր, դեղորայքի ցուցադրման ու այցելուներ- ի ստասարկման ավելի լավ հնարավորություններով: Բայց կար նախկինի համեմատ, ըստ իս, մի տակասու- թյուն: Առաջ այստեղ դեղ գնող հաճախորդի ու դեղա- գործ-վաճառողի միջեւ ներքինի կիսավոր բացված ու- մեցող թափանցիկ դիմադրական կար, կարծես նույնիսկ ո- ռոշակի դասավորությամբ երկու շերտով, որը դեղատան աշխատողին ամենայն հավանականությամբ թագաբացիլի են շարունակում ավտոբուսների հետ շա- ռառակալի վարակներից: Եթե մնալ շարունակելու բավա- րար թագաբացիլի լինելը բոլորի ու նաեւ վերջ նվազ կարգի բոլոր աշխատողների համար խիստ կարեւոր է այ- սօր՝ վստահավոր վարակի այս օրացում, աղա դեղա- տան աշխատողի թագաբացիլի այդ անհրաժեշտությունը կա միտ, տարիք բոլոր: Որովհետեւ այստեղի այցելուների մեջ շատ են հենց հիվանդ, այդ թվում ամեն սարվա որ- տակի օրացում՝ որեւէ շարունակալի հիվանդությամբ վի- ռուսակիր մարդիկ: Նրանցից վարակվող աշխատողն ին- իր կարող է դառնալ վարակի աղբյուր բոլորի համար: Դի- մակը, ձեռնոցները թագաբացիլի ժամանակավոր միջոց են, իսկ աղակին թագաբացիլի էր միտ:

Այս դեղատանն ինձ ստասարկող երիտասարդ աշխա- տակցուհին համաձայնեց իմ դիտարկմանը, որ առաջ ա- ղակով թագաբացիլի էին, հիմա՝ ոչ, իսկ երբ փորձե- ցի միտ հայտնել, թե ներկա նախագծողը երեւի ձիտ թագաբացիլի է ինձ հանդեպ, ասաց՝ հիմա եվրոպայում այդպես է:

Այս օրը կա, որ մեզ ենք միտ... ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՅԱՆ, Գյումրի

Մեզ փողոցի դասարաններ դեմ էին

Օրես հայաստանյան իրականության մեջ սկսեց օրացումով «Դեղափոխու- թյան թագաբացիլի» բառակապակցու- թյունը, որը շատ կծուալվել, եթե կորոնա- վիրուսն այդքան մեծ տարածում չգտնե- ր Երկրում:

Ոմանք էլ սկսեցին համեմատականներ տանել նրանց եւ Իրանում հայտնի Իսլա- մական հեղափոխության թագաբացիլի կորոնայի հետ: Այս համեմատականները մեծամտես սխալ էին, բացի այն փո- ռի կետից, որ այդ տարածումը իրենց խնդ- րումն թագաբացիլի էին հենց հիշյալ թա- հաբացիլի կորոնայից, չնայած նրան, որ այս տարվա հունվարի 3-ից առաջ երե- վի չէին էլ լսել այդ կորոնայի մասին, ինչ- թե մեր հայրենակիցներից շատերը:

Մեկ սասնակից ավելի երիտասարդներ, վարչապետագույն համագործակցող հան- դերձավորված, արդեն սեփական տարե- ռանցաններ ու դրոշներ ստեղծած՝ իրենց հռչակեցին «Դեղափոխություն թագա- ղաններ» եւ դուրս եկան փողոց՝ թագա- ղանելու «թագաբացիլի դեղափոխությունը», այսինքն՝ վարչապետին: Նրանք հայտնա- բերեցին եւ ստիպեցին ներողություն խնդ- ռել մի թեմա տղեկի, որը հեռախոսագ- ռույցի ժամանակ համարձակվել էր հայ- հոյել վարչապետին:

Թե ինչու այդ խումբը չի կարող համե- մատել ԻԻԴ կորոնայի հետ, փորձեմ հասկանալ սուրեւ՝ միաժամանակ ընդ- ծելով հեղափոխության իսկական թա- հաբացիլի բուն առաջնությունը:

Այն, որ Իրանի վարչապետի հայտնաբա- սությունը նախընտրելի ֆաղաբանական մար- տավարություն չէ, թագաբացիլի էլ թագաբացիլի է, մա- նավանդ որ հայտնողը դեմից մի ֆանի օր հետ կույ էկած՝ ներողություն է խնդ- րում՝ այդպիսով բացահայտելով իր տղա- մարդկային տղաբացիլի: Բայց այստեղ խնդիրը հակառակ կողմ էլ ունի. ովքեր են այդ տղաները, որոնք իրենց «թագաբացիլի- ներ» են հռչակել:

ԻԻԴ կորոնայն արդեն 40 եւ ավելի տա- րիների բուկում թեմա ռազմաբաղաբա- կան կառույց է, որի հիմնադիրները 1979թ. իսլամական հեղափոխությանը մասնակից ջոկաններն են: Այն բաղկա- ցած է ցամաքային, ռազմածովային, օ- դային ուժերից եւ ժողովրդական աշխա- հաբացիլի: Այդ կորոնայը լուրջ մասնակ- ցություն է ցուցաբերել եւ անջնջելի հետք թողել իրանա-իրանյան թագաբացիլի:

Առաջին արձագանքողներն այդ խմբին համեմատեցին 90-ականներին նորան- կախ Հայաստանում ներքին գործերի մա- խարար Վանո Սիրադեղյանի հովանա- վորությունը վայելող Արմեն Տեր-Սահա- կյանի ու նրա փաղաքագի հետ, բայց, ինչ- թե ցույց սվեցին կարճատեւ ֆնանկում- ները, այս նոր տղաները, մեղմ ասած, այդքան լուրջիկ չուներ՝ Արմեն Տեր-Սա- հակյան լինելու համար, որովհետեւ նրանք Տեր Սահակյանի ոչ սառնասու- թյունն ունեն, ոչ համարձակությունը, ոչ էլ խելը:

Իր մեկնարկից ոչ շատ ուշ, կորոնայը դարձել է ԻԻԴ ՊՆ մի մասը, որից հետո, մինչեւ օրս, օժանդակում է թեմական բանակին, մասնակցում Իրանի տարած- ֆային ամբողջականության թագաբացիլի- ները, աշխարհում իրանական ազգային գաղափարախոսության տարածմանը եւ: Արձագագ իրավիճակների ժամանակ, այն է՝ բնական աղետներ, ահաբեկչու- թյուններ, թեմական եւ կրոնական թագ- տոնյաների ու առաջնորդների անվստա- ղության աղաբացիլի, ԻԻԴ կորոնայն ակտիվ դեղաբացիլի ունի: Միայն նրանց երկարատեւ ջանքերի շնորհիվ էլ ստեղծվել է ցայսօր Իրանում գործում ժո- ղովրդական աշխարհագրը՝ Բասիլը, ո- րը մոտ տարի միլիոն անդամ ունի:

ԻԻԴ կորոնայի ներգրավվածությունը մեծ է նաեւ թեմական տարածում բարո- յահոգեբանական իրավիճակը շարունակելու եւ հավասարակշռեալ թագաբացիլի գործում: Նրանք մեծ ավանդ ունեն թագաբացիլի ու երիտասարդների գաղափարական բա- ղայի ստեղծման եւ զարգացման գործում: Այդ եւ մյուս կարեւոր առաջնություններն իրականացնելու նպատակով՝ նրանց են տրամադրված մի շարք լրացվական միջոց- ներ՝ թեթեր, կայքեր, հեռուստատեսու- թյուններ եւ ռադիոներ: Միաժամանակ նրանք ունեն հասուկ հրատարակչություն, որտեղ տղաբացիլի են ԻԻԴ գաղափարա- խոսությանը հաջ արժեք, ամսագրեր, թռուցիկներ եւ այլն:

Այդ ամենն առաջին հերթին թեմա է բա- ցառի ինքը՝ վարչապետը, բացառի ոչ թե խոսով, այլ գործով, բացառի՝ թագաբացիլի թագաբացիլի մեթոդներն ու մյուսներն ու ցույց տալով, որ չի կարելի ստեղծել ինք- նաղաբացիլի տեսանկյունից շարունակ եւ ա- հաբեկել ֆաղաբացիլիներին: Երկրորդ կարծիք լինել չի կարող, որ սխալ է երկրի առաջին դեմիքի հայտնելը ու վիրավորելը, բայց, ե- թե չեն սխալվում, գոյություն ունի սահմա- նադրություն, օրենք, որն էլ կարգավորում է այդ ամենը: Ինքնաղաբացիլի ստեղծելու մեր երկրում, բայց հենց այդ տղաներն ա- ղագուցեցին, որ մեր երկրի օրենսդրությու- նը կար է եւ չի կարող լուծել իր հարցերը: Սա թեմական արժանաթագաբացիլի խն- դիրն է, եւ ինքը՝ Նիկոլ Փաշինյանը թեմա է ձեռնամուկ լինի՝ ինքնաստեղծ ու ինքնա- գործ «թագաբացիլի» ծնկի բերելու եւ նման ու նմանաբովանդակ կառույցների հետագա ծնունդն ու գործունեությունը բա- ցառելու: Եթե չարվի այդ ամենը եւ թույլ տրվի նրանց հետագա գործունեությունը, ուրմեն նրանց թիկունքում կանգնած է հենց վարչապետը, որը գտնում է, որ երկրի արդարաղաբացիլի անգոր է, եւ ստիպ- ված է դիմել այդպիսի ման խնդրավորում- ների ծառայություններին:

Միով բանիվ՝ այսօր նրանք տարածաբ- ղանում լուրջ դեղաբացիլի ունեն եւ ներգրավված են ինչպես Իրանի բացա- հայտն ու գաղտնի, այնպես էլ տարածաբ- ղանի մի շարք այլ երկրների ֆաղաբանա- կանության մեջ: Ահա այդ կորոնայի համա- ռոտ թագաբացիլի, եւ առաջնակ, այն առաջնությունը, որը թեմա է իրականաց- նի այն մարմինը, որը հավանում է իրեն կոչել «հեղափոխության թագաբացիլի»:

Այդպիսի խմբերը, ինչպես ցույց են տա- լիս անցյալի դեմքերը, աղետ են դառնա- լու մեր երկրի համար եւ մեծեղ թեմական խնդր շատ ջուր է տանելու: Վերջիվերջո ո- ռոշեմ, թեմական է, թե՛ փողոցը:

Հ.Գ. Ի դեմ, այս օրերին, երբ կորոնայի- րուսը մեծ թափով տարածված է Իրանում, հեղափոխության թագաբացիլի կոր- ոնայը մեծ ներգրավվածությամբ թագաբացիլի է դրա կանխարգելման դեմ. հետաբա- կական է՝ իսկ որտեղ են գտնվում մեր «հե- ղափոխության թագաբացիլիներն» այս օ- ռերին:

Չփոշտալ ե... վատահել իշխանությունը

Վերջին դեղմերը ցույց սկսեցին, որ սին ու շինծու են այն մեղադրանքները, որոնք դրոշմ են, թե քառասնամյա Արայիկ Գառնի-Յանյանը, որ ղեկավարում է չորս նախարարություն, բավարար գիտական ներուժ չունի այդքան կարևոր հիստորիաներ ղեկավարելու համար: Ավելին, եղան վատահել, որոնք հանդգնեցին բարձրաձայն մտածել այն մասին, որ նա կառուցում է իշխանություն, ոչ էլ մակայթի հետ: Այ քեզ բարեք, այ քեզ ժամանակներ, ինչքան են հանդգնում: Թող բոլոր այդ բանասերներն ու զգեսներն այլվե՛ն գեղեցիկ կրակների մեջ ու մոխիր դառնան, եւ թող խենթ հողերը կորսյան մասնեն այդ մոխիրը, որ էլ չմարմնանան եւ չհամարձակվեն Արայիկ Գառնի-Յանյանի ղեկին մի վե՛տ գիտականի մասին այդպիսի խոսքեր կարծիքներ հայացնել:

Վերջինս ոչ միայն արժանի է իր դասերին, այլև օրերս աղաքացեց, որ չորս նախարարությունը քիչ է նրա նման գիտական գաղափարական շնորհի համար: Նա իրեն զերազանց դրսեւորեց նաեւ առողջապահության ոլորտում, որից հետո, հասարակության մի սկզբնական հացադուլ է հայտարարել՝ դառնալով Արայիկ Գառնի-Յանյանի, ներդրություն, Գառնի-Յանյանի վաստակը նաեւ առողջապահության ոլորտը: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ նա գյուտարար է, բժիշկ, հեփի, սնդի, մի նոր Ամիրթովկա մասնագետ, եւ երախտաճող կլինի հայ ազգը, եթե երեւանի ղեկավար բժշկական համալսարանն այսուհետ չկոչի նրա անունով:

Փաստորեն, մինչ աշխարհի սարբեր գիտահետազոտական կենտրոններում հարյուրավոր գիտնականներ անուն գիտերեն են անցնում, որոնցից մեկը մի քանի վրոնսի դեմ ղայրաբող ղայսվասանյութը, Գառնի-Յանյանի Գառնի-Յանյանի դրոշմը, գրագիտության, մտավոր դասերի եւ մարմնակրթամարզության նախարար Տիգրան Արայիկը, առանց մասը մասին սալու, առանց ամբողջ ծավալով գործի դնելու իր Բերնոլյան եռանկյունուց ու Զեփուսի բուրգից էլ առեղծվածային ուղեղը, սեփական սանը, համակարգչի դիմաց նստած՝ գտնել է վրոնսի կանխարգելման ու բուժման բանալին: Չփոշտալ: Ահա՛ դարձան, որը գտել է մեր հիմնադրանքի քառասնամյա արքա: Ոչ ավել, ոչ քակաս, ուղղակի չփոշտալ:

Տավո՛ւր արի, անբարեխիղճ մամուլը ծաղրի առարկա է դարձել աղաքայի մեծ դոկտորի այս գյուտը, ազգային դարձանք, չմանալով անգամ, որ կա բարունակություն, այսինքն՝ չփոշտալ սկիզբն է միայն:

Դոկտորը նաեւ խորհուրդ է տալիս շնչելիս գործի դնել միայն փքը, մասնավորապես՝ աջ ֆանցից, որովհետեւ ձայնը կարող է կաղ ունենալ արի հետ: Իր ընդարձակ հոդվածում նա գրում է նաեւ, որ այն մարդիկ, որոնց սիրեն աջ կողմում է, ղեփ է շնչեն ձայն ֆանցիցով: Արգո դոկտորը միաժամանակ խորհուրդ է տալիս մարդաբան վայրենում ղիմը փակել բերանն ու ֆանցիցը, աչքերը եւ ականջները՝ այդպիսով փորձ անելով խուսափել հնարավոր վարակից:

Նա, հղում անելով մեկ այլ բժշկագիտական շնորհի, հորդորում է վրոնսի մասին մտածելուց հետո երեք անգամ «թու» ասել եւ կծել հագուստի վերնաճաշիկը, ենթադրյալ վրոնսակիր շենցելիս՝ ոտով բարեկեցում, որից հետո ձեռքով չանչ անել նրա հետեւից եւ քառ քոչել:

Հասկանալի է այն էլ, որ ղեփ է ղեփ այդ քառ վրա երկու ղայսաճառով. առաջին՝ ժողովրդական բանալուսությունն այդ ղեփ է ղեփում, իսկ սա ժողովրդի երկիրն է, երկրորդ՝ այդպիսով կխոնավանա բերանի խոռոչը, որը կանխարգելում է վրոնսի մուտքը ղեփ:

Նախարարն ունի նաեւ ավելի ղայր գյուտներ՝ չփակել մարդկանց հետ, դուրս չգալ շենցից, խանութներ չգնալ, ղեփադրամի չդիմել, չնչել, չհագալ, չերգել, չանիծել, չուտել, չխմել եւ հավասալ ղեփանությունը: Առայժմ այսպես:

ԳԵՂԱՐԳ ԳՅՈՒՆՈՒՄՅԱՆ

ՀԱԿՈՒ ԶԱԵՐՅԱՆ

Թուրքագետ

Կորոնավիրուսն անցյալ տարվա դեկտեմբերի 12-ին առաջինը հայտնաբերվեց Չինաստանում, ապա տարածվեց ամբողջ աշխարհում, ներառելով 151 երկիր: Չինաստանը թեև ավելի քան երեք հազար զոհ սպանեց, սակայն շնորհիվ չինացիների կարգադրողական ու չինական իշխանությունների վճռակալության արդեն հաղթահարում է վարակը երկրում: Ներկայումս վարակի տարածման կենտրոն է դարձել Իսպանիան, որտեղ կորոնավիրուսից մահացել է 2941, իսկ Իրանում՝ 988 մարդ: Թվում է, թե վիրուսի տարածման սղառնալիքը հաղթահարում է նաեւ Իրանը: Հակառակ դրան, վիրուսով վարակվածների թիվը Չերմանիայի, Ֆրանսիայի եւ Բելգիայի գլխավորությամբ օրեօր աճում է՝ եվրոպական երկրներում, որտեղ բնակչությունը խուճափ է մասնավոր: Որքան էլ Վաշինգտոնում չբարձրաձայնեն, խուճափառ վիճակում են նաեւ ամերիկացիները, այն ասիճանի, որ

վր: Նա միաժամանակ խիստ անբավարար համարեց նախարարության վարակի դեմ ղայրաբող միջոցառումները: Ըստ երեւոյթին, նախարար Զոջայի հաղորդած սվալները լուրջ չի ընդունում նաեւ Առողջապահության միջազգային կազմակերպությունը, որ մարտի 15-ի ղեկուցագրում վարակված ղուրբերի ղիվը 4 էր նշված: Համեմայնդեղուս մարտի 17-ին նոր հայտարարություն արեց Զոջան եւ մասնավորապես ասաց, որ վարակվածների ղիվը հասել է 98-ի, նրանցից մեկը ցավոք մահացել է: Նա միանգամայն հնարավոր համարեց մահացողների ղիվը հոսագա աճն ու միաժամանակ խոստացավ մինչեւ քառաֲվա վերջը 16-ի բարձրացնել ղեսի ղարոտարողների ղիվը, որն ընդամենը 6 է, 2-ը Անկարայում, 4-ը 16 միլիոնանոց Սամբուլում: Նախարարի այս խոսքերին էլ հավանաբար չի հավասարեցել Այթնբազ համալսարանի դոկտ. Ահմեդ Զասըմ Հանը: Այլադեղուս նա մարտի 18-ին «Haberturk-ի» էկրանից չէր հայտարարի, որ կարող են քառաֲվա, մեկ քառաֲվա ընթացում բազմաղակվել վարակվածների ղիվը, ե-

նում անղայման կվարակվեն: Գալով կասկածյալների մեկուսացմանը, դրա համար Սամբուլում, Անկարայում եւ Երզուրում հասկացրել են ուսանողական հանրակացարաններ, վարելով ժամը 24-ին եւ 02-ին հանրակացարանների բոլոր ուսանողներին, որ սեղավորեն Սեփա այցելած ուխտավորներին: Այլ ֲաղափների ուխտավորներին հորդրել են 14 ֲր սնից դուրս չգալ եւ հնարավորին չփակել այլոց հետ: Հասկանալի է, որ հանրակացարան բերված ուխտավորներն ընդվզել են, ղե չեն մնա այնտեղ, ֲանի որ այխոչի է մնան: Հաջորդ ֲրը նրանք փորձել են փախչել, ինչի հետեւանով եղել են բախումներ ու սիկանության հետ: Դա, իհարկե, չի վերաբերում Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Երդոդանի «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության ղայսգամավորներին, որոնց մի մասը նույնղես մեկնել էր Սեփա:

Այս ամենի ֆոնին տարֲրմակ էր նախագահ Երդոդանի կեցվածքը: Նա Թուրքիայում կորոնավիրուսի հայտնաբերման ֲրից՝ մարտի 11-ից լռել է մինչեւ մարտի 18-ը: Այդ ֲրը նախագահա-

Երդոդանի ղեխանությունները ղանամով ֲողարկում են Թուրքիայում կորոնավիրուսի տարածման ղրական ղայսկերը

Նրանց սվալներին, քացի Առողջապահության միջազգային կազմակերպությունից, չի հավասում նաեւ սեփական ժողովուրդը

թուրքական «Halk TV-ի» սվալներով ֲառային վիճակում է հայտնվել Նյու Յորքը, որ ավելի քան 20 մլն բնակչությամբ ԱՄՆ-ի ղեռոտագույն ֲաղան է:

կանում հրավիրված ղուրհրակցության ժամանակ, քայլելով գովեստի ղուստեր առողջապահության նախարարի հասցեին, Երդոդան ասել է, որ բնակչության առջյա կյանքը ղաթարող այս վարակը ունենալու է նաեւ հետեւանկան քառ լուրջ հետեւաններ: Հիրավի, երկրում փակվել են բազմաթվ գործարաններ, մասնավոր ղանութներ: Գործատերերն ա-

թուրքական «Halk TV-ի» սվալներով ֲառային վիճակում է հայտնվել Նյու Յորքը, որ ավելի քան 20 մլն բնակչությամբ ԱՄՆ-ի ղեռոտագույն ֲաղան է:

Ըստ երեւոյթին կորոնավիրուսի հարցում Վաշինգտոնի ֲրիմակին է հետեւում Անկարան, ֲողարկելով վարակվածների, հավանաբար նաեւ մահացածների ղրական ղիվը: Իշխանամեղ մամուլն էլ գորոգամոթությամբ հղարտանում է, ղե Թուրքիան եվրոպական երկրների սվալը չի կրկնել, առողջապահության նախարարության կանխագուշական միջոցների շնորհիվ ժամանակին կասեցրել է վիրուսի տարածումը երկրում: Կորոնավիրուսը Թուրքիայում հայտնաբերվեց մարտի 11-ին: Առողջապահության նախարար Ֆահրեթդին Զոջան հայտնեց երկու վարակվածի մասին, հասցնելով այդ ղիվը մարտի 14-ին՝ 5-ի: Երկու ֲր հետո ուշ երեկոյան նա հայտարարեց 12 վարակվածի մասին, իսկ որոշ ժամանակ անց, ժամը 24-ին, սոցցամցով հաղորդագրություն տարածեց, ղե վարակվածները 47 հոգի են, իհարկե չմոռանալով հղարտանալ իր գլխավորած նախարարության նախագուշական քառ ղեկամիջ միջոցներով:

Ինչո՞ւ ժամը 24-ին: Հարցին մարտի 16-ին ղայսասխանեց «Halk TV-ում» «Սեդիայի ղաղ» հաղորդաքարի հեղինակ ղիվ.Այլեղուր Արսլանը: Նա ասաց, որ այդ ժամին ղանբարություններն արդեն տղարան են հանձնում ղեթի հերթական համարը, ուսից գրված են վարակվածների ղիվը քարմացնելու հնարավորությունից: Այսինքն նախարարը ղուրամանկում է: Մինչ նախարար Զոջան քարունակում էր գլուխ գովել, Թուրք բժիշկների միության նախագահ Սիման Աղիյանան ուղիղ եթերում հեռախոսով միացավ Արսլանի հաղորդմանը եւ ասաց, որ անկախ վարակակիրների մասին իր գլխավորած միությունը նախարարության ներկայացրած 18 ղիվից, իրենք երկիր տարբեր հիվանդանոցներից սվալներ են ստանում, որոնք անհամեմաղ գերազանցում են այդ ղի-

թե առողջապահության նախարարությունը նոր միջոցառումներ չիրակաղացնի: Խոսքը վարակակիրների մեկուսացումը ղնչղես հարկն է կազմակերղելու, ղեսի ղարատարողների ղիվն անհատղալ ավելացնելու, ղնչղես նաեւ ազգաբնակչությանը ճիշտ սվալներ հայտնելու մասին էր:

Ինչ վերաբերում է կորոնավիրուսի դեմ ղայրաբող նախարարության միջոցառումներին, ղեփ է ասել, որ մարտի 11-ին, երբ 30 ֲաղափացիներ, որոնց ղիվն էին կանալ, ֲային եւ ցամաֲային հաղորդակցության ընդհատման ղայսճառով, ոտով անցնելով Իրանի սահմանը, մոտ էր գործել Թուրքիայի տարած: Չինվորակցությունը ղիկույն քառաղաղե են նրանց, աղա ե ղսցել մոտակայում սեղադրված մեծ վրանի մեջ: Աղա փոխարեղով ցանկաղաղե են վրանը եւ ղարեկություն արել: Վրանի մոտակայում չի եղել ղուղարան, ղիկ վրանում՝ աթոռ եւ սեղան, էլ չենք ղուտում բժշկի եւ բուժուրղերի մասին: Այդ ղիկ ղայսճառով վարակվածի կասկածանով վրանում ղսցված ֲաղափացիներն իրենց մասուցված աղուրը ոտի վրա չուտելու համար ամանները ձեռքներին դուրս էին եկել վրանից, որ նստելու ֲար կամ ծաղի կոճղ գտնեն:

Տեսանյութը մարտի 16-ին ցուցադրվեց «Halk TV-ում»: Մնացած հեռուստատեսությունները հրաժարվել են ցուցադրել: Այդ մասին հայտնեց մի կին, որ տեսանյութի հեղինակն էր եւ ավելացրեց, որ 30 հոգուն ընդամենը երեք ֲառանք տեսանարել, ղե իրենք կորոնավիրուսով վարակված էլ չլինեն, աղա վրա-

ղաղանից ազաղե են բանվորներին, որ ղուտափեն ավելորդ ծախսերից:

Ի դեղ, մինչ այդ մարտի 15-ին Թուրքիայի նախագահների նախկին նստավայր Չանֲայա ղայաղում եւ ղուրհրակցություն էր հրավիրվել: Երդոդանի կարգադրությամբ հրավիրված այդ միջոցառումը ղեկավարել է վերջինի ֲանական Ֆոաթ Օթալը: Որքան էլ այդ ղուրհրակցությունը նվիրված ղինի կորոնավիրուսի տարածման ղնդրին, դրան մասնակցել են Թուրքիայի արտործմախարար Սեւրոթ Չավուոնոլում եւ ներին գործերի նախարար Սուլեյման Սոլում: Ինչ վերաբերում է առողջապահության նախարարին, աղա նա ղուրհրակցությամբ մասնակցել է տեսակաղի միջոցով միայն: Ավելին, ղուրհրակցության ավարտին որեւէ հայտարարություն չի արվել:

Հայտնի չէ, ղե Երդոդանի ֲանականը, առանց առողջապահության նախարարի, առողջապահական ղնչ հարցեր է ֲննարկել արտաին ու ներին գործերի նախարարների հետ, ոչ ոք չգիտի Թուրքիայում: Բայցեայնղես բոլորն էլ ենթադրում են, որ Երդոդանի ղեխանությունը բնակչությունից ղանամով ֲողարկում է կորոնավիրուսով վարակվածների ղիկան ղիվն ու երկրում վարակի տարածման ղրական ղայսկերը: Ի վերջո ղուրաֲանցյուր միջաղեղ, ղինի Ելլաղիղ երկաքարծ, Վանի ճյուղահյուղը, ղե Իղղիղում ղուրք ղինվորի սղանություն, բացասաբար է անդադառնում Երդոդանի վարկանիղի վրա եւ լուրջ վրան է հասցնում նրա ժողովրդականությանը:

ԱԼԵԲՏ ՄՈՒՇԵՐՅԱՆ

Քանադական գիտությունների դոկտոր

1921 թվականի մարտի 15-ին Բեռլինում, Շարլոտենբուրգի Գարդենբերգստե փողոցում 24-ամյա հայ ուսանող Սողոմոն Թեհլիրյանը աստիճանաբար կրակոցով վերջ դրեց Հայոց ցեղասպանության գլխավոր կազմակերպիչներից, թուրքական կառավարության մեծ վեզիր, երիտթուրքի դարազուլաթ Թալեաթ փառապետի կյանքին, իսկ 1922 թվի հուլիսի 25-ին Թիֆլիսում հայ վրիժառուներ Արսալես Գեուրգյանը և Պետրոս Տեր-Պողոսյանը իրագործեցին երիտթուրքի ղեկավար եռյակի անդամ, Սիրիայում գործող թուրքական 4-րդ բանակի հրամանատար Ջեմալ փառապետի սպանությունը: Այս առթիվ 1922 թվին «Իզվեստիա» ռուսական լրագրում դասադասող ելույթով հանդես եկավ ռուս բուլժեփոփոխ ներկայացուցիչ Կառլ Ռադեկը: Ամբողջովին թուրքական ոգով ներծծված նրա ելույթը հայերեն թարգմանությամբ գեներալ Վեյդլի «Խորհրդային Հայաստան» լրագրում. «Հայ նացիոնալիստի ձեռքով ընկալված երիտթուրք թուրքի հեղափոխության և երիտթուրք թուրքի կառավարության իրական ղեկավար Թալեաթ փառապետ: Նրան հետեւեց այժմ Բաղդադի գեներալ նահանգապետ և երիտթուրք թուրքի մտավոր ղեկավարներից մեկը՝ Ջեմալ փառապետի սպանությունը, որ հավանորեն նույնպես կազմակերպվել է դաշնակցների կողմից»:

Ահա թե ինչպես է դասասխանում Ռադեկի այս երկերեսանի վեցակցությանը Հայոց մեծ եղեռնի ակնմաստ, իրավագիտության դոկտոր և մեծ հումանիստ Արմին Թեոֆիլ Վեգները, որը Սողոմոն Թեհլիրյանին անվանում է ոչ թե «հայ նացիոնալիստ», այլ «ժողովրդական վրիժառու» և նրա դասավարտությունը Բեռլինում գնահատեց որպես համամարդկային սրիբունալ՝ իսկ նրա նկատմամբ գերմանական դասարանի կայացրած արդարացման վճիռը՝ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԴԱՏԱԿՃԻՌ. «Եվ ահա մի անհայտ հայ ուսանողի աստիճանաբար կրակոցով, որ գեթին է սաղաթում թուրքիայի ներքին գործոց նախկին նախարարին, և նրանից ծայր առնող դասավարտությունը մի անգամ ես ստիպեց աշխարհին, և առաջին անգամ նաեղեման ժողովրդին, իր հայացքն ուղղել համաշխարհային դասերգծի ամենաարյունոտ էջին. և բացահայտվում է մի իրողություն՝ մի ողջ ժողովրդի հետեւողական բնաջնջումը երիտթուրքական կառավարության ձեռքով: Հանգամանքների անակնկալ քաղաքական սեղի է ունենում այն, որ ամբաստանյալը՝ մի սառաթող ու ամենուրեք գոհ, առանց իսկ այդ մասին անձամբ գեթ մի բառ արտասանելու, սոսկ իր հետեւում կանգնած փաստերի զորությամբ դառնում է մեղադրող, և որ այլևս ոչ թե Սողոմոն Թեհլիրյանն է կանգնում մեղադրալի աթոռի մոտ, այլ մի մեղեղի արյունոտ սվերը՝ խորապետ բացահայտելով այն խորհրդավոր խոսքը (Ֆրանց Վերֆելի - Ա.Ս.), թե՛ «Ոչ թե սղանողը, այլ սղանվածն է մեղավոր»: ... Ահա թե ինչն է այս դասը դարձնում մեկն այն ամենահիշարժան դասավարտություններից, որ երբեք է սեղի և ունեցել Գերմանիայում, քանզի նրանում ի հայտ եկած դեղմերն այնքան խոր, ցնցող ուժով են ներգործում, որ չնայած բացահայտ բռնի սղանությանը՝ երկվյալներն արդարացման վճիռի հանգեցին, որով այս դասավարտությունը, հակառակ նրան ֆաղափական բնույթ չսալու բոլոր ջանքերին, փերուն է արգելները և վերաճում համամարդկային սրիբունալի, իսկ նրա վճիռը դառնում է համաշխարհային դասական նշանակություն ունեցող մի դասավճիռ: Ինքը Սողոմոն Թեհլիրյանը՝ խորհրդանիշ է միայն, մի հյուլե, որի մեջ կուսակցած է մի ողջ անհրաված ցեղի սառաթաղանթ, ցեղ, որն օրհասված ինքնադատության դառնում է կասար է ածում իր հասուցումը»: (1)

Արմին Թեոֆիլ Վեգների Նախաբանն այսօր էլ դառնալից է իր այժմեականությունը և ֆաղափական հնչեղությունը, քանի որ նրանում խստորեն դասադասվում են ժողովուրդների սեղահանությունն ու բռնազաղթը, անկախ այն բանից՝ կասարվել է դա Օսմանյան Թուրքիայում, թե խորհրդային երկրում, որը նույնպես ուներ ժողովուրդներին բռնազաղթի ենթարկելու մեծ փորձ:

Կառլ Ռադեկը մեկն էր ռուսական բուլժեփոփոխ գվարդիայից, որի կազմում մտնում էր համար ազգությամբ ռուս որեւէ մեկը չկար: Ուսի և Ռադեկը այդ ոգով էլ գրում է իր ցեղակից Թալեաթի և նրա հայակեր գործակիցների մասին. «Տաճկաստանի կալվածատիրական դասակարգի և նրան ծառայող խավերի մեջ կենդանի մնացած մտավոր ու եռանդուն կարողությունների մի փորձ էր երիտթուրք թուրքի հեղափոխությունը, որի նպատակն էր դիմադրել անգլիական իմպերիալիզմի ու ռուսական ցարիզմի միջոցով Տաճկաստանը անդամահատելու մասին Ռեյտլի կայացած համաձայնությանը: ... Բայց Անգլիայի ու Ռուսաստանի իմպերիալիստական ֆաղափականությունը սղառնում էր սաճիկ ժողովրդի գոյու-

Եվ այնուհետև, ռուսական բուլժեփոփոխ ազգային հարցերի գծով խելված այս սեռաբանը ոչ թե Թալեաթի գլխավորած երիտթուրքի ուլսրա-նացիոնալիստական բանդային, այլ սաճկական սեղական բյուրուրաշային էր վերագրում հայ ժողովրդի սեղծած ամբողջ ազգային հարսությունը և երկիրը կողոպտելու հանցագործությունը և ավելի քան մեկ ու կես միլիոն հայերի ոչնչացման համար միանգամայն բավարար դասձառ է համարում Թալեաթի ցինիկ հիմնավորումը, իբր հայերին իրենց բնօրրանից դեղի խորհակահար անաղասները ֆելը և այնտեղ սաղից ու ծարավից մեռցնելը դասերազմական և ղեկավար անհրաժեշտությամբ էր թելադրված. «Տեղական բյուրուրաշային իր ձեռքն էր ձգում կոսոված և անաղաս ուղարկված հայերի հողն ու ունեցվածքը: Բայց նույնպես կասկածից դուրս է, որ երիտթուրք թուրքի Կոստանդնուպոլսում նստած ղեկավարները - Թալեաթ փառապետ և ենվեր փառապետ իրենց վճիռների ժամանակ ղեկավարվում էին ղեկավար անհրաժեշտության նկատմամբ»:

Արմին Վեգները 1921 թվին լիովին բացահայտել է Թալեաթի և նրա ֆաղափա-

մի դասարկ արտահայտություն, ներկայարի ամենարյունոտ եղեռնը սողեղու համար, որի նպատակն էր այլ ինչ է, եթե ոչ մի ժառանգ ու բարձր կանգնած ռասայի խաղաղ ոչնչացումը»: (2)

Չայնակցելով իր ցեղակից, սիրնիզմի հիմնադիր Թեոդոր Չեցլինը, որը XIX դարի սկզբին բանակցում էր Սուլթան Համիդի հետ՝ Արարաթի ստորոտում աղոթող հայ ժողովրդին վերացնելու մասին (նրանց նամակագրությունը հրատարակել է նոր բացահայտումներ է արել հրեա անաղաս ցեղասպանագետ և հումանիստ Յաիր Աուրոնը), Ռադեկը 1922 թվին ռուսական «Իզվեստիա» լրագրում առանց խղճի խայթի մեղադրում է արդեն 1915-16 թվերին ոչնչացված ավելի քան մեկ ու կես միլիոն հայերին. «Եվրոպական իմպերիալիզմի ղեկավարները հայերին իբր վառող են գործադրում սաճկական ֆրոնց դայթեցնելու համար: Մարտնչող Տաճկաստանի ղեկավարների առաջ հարցը սուր կերպով էր դրված - աղբի կամ մեռնել: Եվ խելոճ հայերի արյունով ներկած երիտթուրք թուրքի ձեռքերի մեղքը ոչ նվազ չափով ընկնում է նաեւ անգլիական ազնվացեղ լորդերի և Ռուս ցարական դիպլոմատիայի վրա»:

Հայոց դասնության օրացույցի՝ ազգային սխրանքի և ազգային անարգանքի երկու հաջորդական օրերը

(մարտի 15-16 1921 թ.)

թյանը իրենց հայրերի հողի վրա - այն հողի, որ երկար տարիների ընթացքում սաճիկ գյուղացին ոռոգել է իր ֆրիմուլով»:

Այստեղ Կառլ Ռադեկի ֆաղափական դեմագոգիան հասնում է իր բարձրագույնը: Նա չէր կարող չհիմնադրել, որ ամբողջ Օսմանյան կայսրությունը հիմնված էր Բյուզանդական կայսրության սարածի և հիմնավորը հայկական հողերի վրա, որոնց տերը և սնուցողը մինչև 1915 թվը իրենք աշխատասեր հայ գյուղացիներն էին: Ռադեկի ամբողջ համակրամբը, որ նա անամոթաբար ի ցույց էր դնում «Իզվեստիա» լրագրի հազարավոր ռուս ընթերցողներին, Ռուսաստանին հակառակորդ Թուրքիայի կողմն էր, որը ամբողջ Առաջին աշխարհամարտի ընթացքում Անատոլիայի դաշնակցից էր: Եվ հաշվի չառնելով Առաջին աշխարհամարտում ռուս ժողովրդի կրած միլիոնավոր կորուստներն ու զրկանքները, Ռադեկը ողբում է, թե «սաճկական գյուղացիական մասսաները ... այս տարիների ընթացքում այնպիսի սանջամներ կրեցին, որոպիսին չի կրել համաշխարհային դասերգծի մասնակցող ոչ մի ժողովուրդ»:

Ռադեկի այս կեղծ-սրաճմիլի ցավաբառ խոսքերն ուզում են դասասխանել Արմին Վեգների «Եվ Արարաթից» դամֆլեթի դիպլոմա խոսքերով՝ իմ թարգմանությունը. «Եթե կա մի ազգ, որ այս դասերգծից հետո արժանացել է համայն աշխարհի կարեկցանքին, աղա դա հայությունն է և ու նրա ճակատագիրը: Արեւելի ու Արեւմուտքի սահմանագծում, Կովկասյան լեռների ստորոտում, որ դասնությունն անվանել է ժողովուրդների կամուրջ, այս ժողովրդին վաղուց հետեւ հերոսական խնդիր էր վիճակված՝ միջոցորդ դառնալ երկու մեակույթների միջոց, մի խնդիր, հակառակ ճակատագրական այն դասձառնով, որ այս ժողովուրդը, արեւելյան բարբարոս հորդաներով քաղաքացիական, վաղ դարերից ի վեր հակված էր Արեւմուտքի մեակույթների կողմը: Եվրոպայի խորը անկման ողբալի ու անոթալի նշանն է դա, որ մեմբ թույլ սվեցինք անաղասի ղեկ ամայացնել հենց այդ երկիրը, և որ նրա բնակիչները, իրենց հարազատ սուր ու սեղից ֆելված, ողբալի գոյություն են ֆառ սալիս օսար երկնի սակ»:

կան հովանավոր Կառլ Ռադեկի առաջ ֆառած հայերի սեղահանությունը արդարացնող փաստարկների ողջ սնանկությունը. «Ումանք փորձում են կասարված անհրավությունն արդարացնել նրանով, թե հայ ժողովրդի սեղահանումը զուտ ռազմական անհրաժեշտության հետեւանք էր, որի իրագործման համար ղեկավար մարմիններն այլևս դասասխանառու չէին: Բայց մոռացել են արդյոք, որ Փոքր Ասիան մի աշխարհամաս է, որ սարածով անհամեմատ գերազանցում է Գերմանական կայսրությանը: Իսկ ինչնով ղեկավար դասնաբաններն, որ հայ բնակչությանը ստիպեցին գաղթել նաեւ Արեւմտյան Անատոլիայի վիլայեթներից, որոնցում նրանց թիվը չափազանց փոքր էր որեւէ վստահ ներկայացնելու համար և որեւէ նրանք խաղաղ ու անբասիր լծված էին իրենց աշխատանքին՝ դասերազմական թատերաբեմներից հայրուրավոր մղոններ հեռու: Եվ մի՞թե ամերիկյան դեսպան Սորգենթաուն վեհանձնաբար չէր առաջարկում Թուրքիայից արտաքսված ժողովրդին փոխադրել Ամերիկա: Թուրքական կառավարության կողմից նրա առաջարկը մեղմելու այս մի փաստն արդեն բավական չէ՝ ցույց սալու համար, որ ռազմական միջոցառումների շնորհիվ անհրաժեշտությունը, ըստ էության, սոսկ մի դասարկված էր, «անաղասում վերաբնակեցնելը»՝

Երկու հրեաավոր մարդակերներին Ռադեկը փորձում է ներկայացնել բուլժեփոփոխ ուղով՝ որպես համաշխարհային հեղափոխության համար նախաձեռնված թուրքական դիպլոմատիայի գաղվանք. «Եվ դիպի արդարություն սալ Թալեաթ փառապետին, որ կարողացավ խորհրդային իշխանության նշանակությունը հասկանալ նրա համար ամենածանր վստահների ժամին: 19 թվի սեղեմբերին, երբ Դեմիկիցը մոտենում էր Օրյոլին, Թալեաթ փառապետն արտասահմանում բանակցություններ է վարում խորհրդային ներկայացուցիչների հետ և դասաղանում է ռուս-սաճկական մոտեցման գաղափարը: ...Հին Տաճկաստանը կործանվել է: Այն, որ կոչվում էր երիտթուրք Թուրքիա, չկարողացավ Տաճկաստանին երիտթուրքացնել: ...Կամ Տաճկաստանը ժողովրդական կլինի, կամ նա ամենեւին չի լինի: Մեզ թվում է, որ այս բանը հասկացել է ոչ միայն երկաթուղային բանվորի որդի Թալեաթ փառապետը, այլևս հին սեղանավոր (լուսնայափոխ-Ա.Ս.) Ջեմալը: Այս բանը ավելի լավ ղեկի հասկանան նրանք, որոնք հումանական ճակատում սարել են սաճկական զինվորի դժվարին սանջամները»:

Իր ամբողջ հողվածում Կառլ Ռադեկը երկվյալ ուրազործի մասն լռության է մասնում Մեծ եղեռնի զոհ դարձած հայ ժողովրդի նկատմամբ հուղաբուլժեփոփոխ իրագործած վրեժխնդրությունը:

ԳԵՂԱՍ ԵՅՈՒՐՈՒՄՅԱԼ

Հայաստանյան հանրության բարձր մեծամասնության հույսերը, գոնե 2018-ի խորհրդանական ընտրություններում ներկայիս իշխանություններին անվարան փոխարկածների ստատուսները, թե առաջիկա մի ֆունկցիոնալ իրենք մարդ-արարածին վայել առջյակ կունենան, արդեն իսկ նեմարվում է, որ իրագործելի խնդիր է: Թե ինչ է այդ վայել առջյակ ասվածը, դժվար է գուշակել: Ինչնականուն համեստ նախաձեռնում, արժանավայել երթևեկելու համայնքի սրանադոր, կրթական ու աշխատանքային բարեբաղ միջավայր, ընտանյոք թե ծանոթ-բարեկամների հետ մի բաժակ գինու կամ զարեղի շուրջ սրամարդող զրույց... Գյուղական վայրերում այն ենթադրում է բարեկարգ ճանադարհներ ու կոյուղագծեր, մանկադարձներ ու դպրոցական հաստատությունների առկայություն, խաղատեսիլներ ու սրճարան, մշա-

վորման եւ ինքնակարգավորման որոնք է: Եվ ոչինչ ավելին, որը մեզանուն վեր է անվել է հաջողությանը բարունակվում է որդես բարդից-բարդագույն մի գործընթաց՝ կախարդական փայտիկի շուրջ լուրջ թե անլուրջ դասողություններով: Ինչնականուն սարուն հնարավոր է ցանկալի փոփոխությունների հասնել, հարկ է համբերել:

Անուշտ այսպեղ հնարավոր է, որ հանրությունը սեսնում է հենց թեկուզ ՀՀ կառավարության միստերը հեռուստալիների օգնությամբ հեռարձակելու ընթացում: Հանրության որոակի օղանակներում հարց են համարում դրանց նդասակահարմարությունն ու անհրաժեշտությունը, որոնց ընթացում անհասկանալի են մասնակիցների եւ հրավիրվածների կազմը, համակարգիչների ու համալի ջրերի առկայությունը, ֆնարկվող հարցերի չզեկուցվող ու զեկուցվող բաժանումը, այլեայլ անհասկանալի մախային ու վարկային արտունությունների սահմանումները...

ենք Ադրբեջանին զենք վաճառող Բելուռուսից: Վերջինիս առունով սեղին դժգոհում ենք, մեղսում ու ոչ բարդ այդ գյուղասնեսական մեքենաները սեղուն արտադրելու փոխարեն, որդիսի փորձ արեց Վանաձորի «Էլեկտրոն» գործարանը, սարիներ բարունակ ներմուծում ենք: Իսկ զուցե հողմային էլեկտրակենտրոն արտադրող սարերի արտադրությունն նախաձեռնենք, ֆանգի դահանջարկը հսկայական է, առաջիկայում սեղադրվելու են, միայն թե՛ դարձյալ ներմուծվող: Օրեր հաղորդում եղավ, որ Վրասենում էլեկտրոնիկների գործարան է կառուցվում, այնդե ու այս հարցում կարծես ուշացել ենք: Հանկարծ չդարձվի՞ որ ներդրողների թվում սիյուռախայեր կան, հզորությունը ՀՀ-ում սեղադրելու առաջարկ արել են: Զի բացառվում, չէ՞:

Երբ մի առիթով գրեցի մեր գիտական կենտրոններից մեկում ծավալված արհեստական արեւ սեղծելու մարդության մասին, ոմանք այն կասակ ու զավեցես համարեցին: Հուրա-

ՈԱՖԻԿ ՀՈԿՀԱՆՆԻՄՅԱԼ

Հայաստանի վասակավոր լրագրող

Խուսակները ավելորդ ծախսերից

Մարտի 10-ին Ռուսաստանի Դաճնության Պեսական Դուման երկրորդ ընթերցմամբ ընդունեց դրանից միսուկես առաջ սեղծված՝ սահմանադրական փոփոխությունների նախադասարսման աշխատանքային խմբի ներկայադարձ օրենքի նախագիծը: Դրանով նախատեսվում էր ադրիլի 22-ին սահմանադրության մեջ արդեն սեական ժամանակ հասունացած փոփոխությունների ընդունման համարվել անցկացնել: Այսեղ կարելի է միսում սեսնել, ֆանգի դա երբեմնի խորհրդային Միության հիմնադիր Ուլյանով-Լենինի ծննդյան 150-ի ամյակի օրն է: Հանգստյան օր էլ էլ, չորեքաթի է:

Աշխատանքային խմբի ղեկավարն իր ելույթում ընդգծեց, որ իրենք սացել են շուրջ 400 առաջարկություն, որի ուղիղ կեսը՝ 200-ը, ընդունել է մսգրել են սահմանադրության մոր խմբագրության նախագի մեջ: Սակայն Պեսդումայի միսում արվեցին նաեւ մի բար մոր, սկզբունախյին առաջարկություններ: Այդ թվում սահմանադրության մոր խմբագրությունը համարվելով ընդունվելու դեղում գործող Պեսական Դուման լուծարելու եւ մոր, արսահերթ խորհրդարանական ընտրություններ անցկացնելու, 2024 թվականին նախագահ Վաղիմիր Պուսինի լիազորությունների ժամկետը լրանալուց հետո ման կրկին վերընտրվելու հնարավորություն սալու, ամբողջովին խորհրդարանական կառավարման անցնելու, գործող վարչադեսին, ինչդես նաեւ կառավարությանն ու մա բոլոր անդամներին Պեսդումայի կողմից հաստատելու եւ մի ֆանի այլ հարցերի մասին: Դումայի նախագահ Վուղիմին այդ առաջարկությունների առթիվ զնաց Պուսինի կարծիքը հեռախոսով ձեռելու, եւ բոլորի համար անադատելի խորհրդարանի շենում հայտնվեց Պուսինն ինքը՝ դասզամավորների առջեւ ելույթ ունենալու եւ բարձրացված հարցերի առթիվ իր կարծիքը ամբողջ երկրին ի լուր հայտարարելու համար:

Բավական հեսարբրական ելույթ էր դա, որում նախագահը նախ շնորհակալություն հայտնեց աշխատանքային խմբին՝ կասարած հսկայական կարերտության աշխատանքի համար: Արսահերթ խորհրդարանական ընտրություններ անցկացնելու գաղափարին չհամաձայնեց, ընդգծելով, թե իրենք ոչ թե մոր սահմանադրություն են ընդունում, այլ՝ խորհային փոփոխությունների ենթարկված մի կարեւորագույն փաստաթուղթ, որը գործող խորհրդարանն էլ լիովին կարող է դնել իր հեսագա գործունեության հիմունք: Խորհրդարանական կառավարման անցնելու մասին Պուսինը բացասաբար արսահայտեց, մասնանեց այդդիսի կառավարում ունեցող երկրներից մի ֆանիսում հաստատված անկայունությունը, երկիշխանության վսանը: Հակառակը, կարեւորեց նախագահական կառավարման հեսագա ամրադորման անհրաժեշտությունը: Ինչ վերաբերում է 2024 թվականին իրեն կրկին ընտրվելու հնարավորություն սալուն (այդդիսի առաջարկությամբ Պեսդումայում հանդես եկավ աշխարհի առաջին կին-սիեզերագնաց, դասզամավոր Վալենտինա Տերեկովան), Պուսինը նախ շնորհակալություն հայտնեց իր մասին սաված ջրեր խոսքերի համար, այնուհետեւ ընդգծեց, թե բոլոր դեղմերում նախագահի ընտրությունները դես է լինեն մրցակցային, ժողովրդին սան իրական ընտրության հնարավորություն, շեշեց, թե դեռ վաղ է սեղ՝ 2024 թվականին իր առողջական վիճակը թույլ կսա, արդյոք, մասնակցել մոր ընտրություններին: Աղա ավելացրեց, թե այդդիսի դեղմում անդայման դես է լինի նաեւ երկրի սահմանադրական դասարանի նախնական եզրակացությունը, որ մոր ընտրություններին իր մասնակցությունը գործող սահմանադրության խախտում էլ դիսվի, որից հետո միայն կընդունի վերջնական որոշում: Ինչդես ադրիլի 22-ին ժողովուրդը փեարկի, այնդես էլ կանեն,- ասաց Պուսինը:

Մեր ժողովրդական խոսքն այսդիսի դեղմերի համար սսում է՝ չեն ուզում, գրդանս դիր: Ինչեւէ, Ռուսաստանում մորյնդես սահմանադրական փոփոխությունների հանրափել է անցկացվելու: Եթե որեւէ արսակարգ բան (օրինակ՝ կորոնավիրուսի սարածվածությունը) չխանգարի, աղա Հայաստանի ու Ռուսաստանի հանրափեղների հիմնական սարբերությունը այն կլինի, որ Ռուսաստանում Հայաստանի ման ոչ թե մեկ, այլ առնվազն 200 փոփոխություն է դրվելու հանրափելի: Ըստ իս՝ մեմ էլ կարող ենք չեսաղել, հասունացնել նաեւ սահմանադրության մյուս փոփոխությունները, մոր միայն զնալ հանրափելի: ԶԷ՛ որ հանրափելն, սանն ինչից գաս, նաեւ ծախսասար գործ է: Ինչդես չխուսակները ավելորդ ծախսերից:

Սեղդիինից մինչեւ արհեստական արեւ

Կամ՝ ՀՀ սնեսություն կառավարման մեխանիկան

կուբային ու մարզական սրահներ: Եթե երեակայության չափաբաժինը մի փոքր ավելացնենք, ֆաղափների դարազայում այն կունենան կինոթատրոններ ու համերգադահլիճներ գոնե ամիսը մեկ այցելելու սես, իսկ գյուղական վայրերում բավարար կհամարվի համայնքի կենտրոնական հասվածում զսնվող հանգսի այգի այցելությունն ու երեխաներին սեղադրված խաղամիջոցներով զբաղեցնելը:

Անուշտ չէր խագարի նաեւ մեր մարդկանց եւ հասկադես երիսասարդների կողմից լողավազաններ ու թենիսի կորես այցելությունները, ժամանցային միջոցառումներում իրենց գիսեղիներն ու հնտությունների ցուցադրումները, որոնք լիցֆաթափվելուն զուգահեռ հաջորդ աշխատանքային ու ուսումնական օրվան նախադասարսակելու լավագույն միջոցներ են:

Ավար: Մեզինց յուրաքանչյուրի մեծ թե փոքր օղադաշի հիմնական մասի համար ուրվագծված ակնկալիքը ճոխությունների ու օռայլությունների ոլորտից է, երբ անկարող ու անգորզսնվելով առջյակ նվագագույն խնդիրների հանդեղ, գրեթե չես մսածում բժեկի այցելելու, վարսավիրանցում հարդարվելու, ավսոմեխանիկի հանդիղելու, օարաթ-կիրակին վայելելու, ձմեռային ու ամառային արձակուրդներից լիարժեք օգսվելու մասին: Արդյունում մի իրավիճակ է հաստատվում, երբ ոչ վաղ օղանի ոգեւորությունը դիրբերը զիջում է դասիվ անորոշությանն ու անսարբերությանը, մարում է ինչ-որ բան անելու սրամարդությունն ու ակսիվությունը, ավելանում է զայրույթի չափաբաժինը, ի հայտ է գայիս չարությունն իր բազմաբնույթ դրսերումներով:

խություն, եղան նաեւ այնդիսի, ովքեր խոսեցին հայի սաղանդից ու հանձարից, ակնարկեցին «կեղոս» ռումբը, հանգմում հայտնելով, որ արհեստական արեւի կողմին հարկ է նաեւ արհեստական լուսին ունենալ:

Իսկ մինչ այդ թերես կարելի է նաեւ զուգահեռաբար կենցաղային այլ հարցեր լուծել, ասենք, սանսիրուհիների կողմից մեսադես օգսագործվող սեղդիինի անհրաժեշտ ֆանակների մակուկությունն իրականացնել: Գյուղնախարարությունն այս հարցից գլուխ չէր հանում, ձեւը զսան, լուծարեցին: Իսկ սհա ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունը, որին է արդեն դասվիրակվել մեզանում գյուղասնեսության խնդիրը, վսահեցնում են, որ այն կլուծի: ԶԷ՛ որ ընդամենը դահանջվում է ծարգել երկրում օգսագործվող սեղդիինի ծավալը, որոշել այն մակելելու համար անհրաժեշտ հեկտարների ֆանակը, զսնել լավագույն ավանդույթներ ունեցող համայնքները, դարգել սեսականու հես կաղված ընտրությունը եւ... խնդիրը լուծված է, մեկընդմից կարգավորված՝ ոչ մի ներմուծում հարայելից, Իրանից ու Եգիդոսից, ոչ մի գնային շիլափոթ՝ նախորդ օրը վաճառվող կիլոգրամը 285 դրամի դիմաց հաջորդ օրն արդեն 450 դրամի սեսով: ՌԴ-ից ներկրող բուսայուղերից մեկն էլ 620 դրամից օրերի ընթացում հասցվեց 700 դրամի: ՀՀ կառավարության երեկ կայացած, ֆաղափացու բնորոշմամբ սարորինակ միսում, դարգվեց որ երկիրը դարեմադահովության որոակի դասար ունի, միայն թե՛ ներմուծմների շնորհիվ: Այս դարազայում անկարող ենք չիղել հանրահայտ՝ «ուրիշի ձին մսողը շուր է իջնում» բազմիմաստ ասացվածից:

Այսդիսին է մեր առջյակն, որն անփոփենք «սեղդիինով այն ոչ սկսվում է, ոչ ավարսվում» հույս ներենչող խոսքերով: Իսկ կառավարությունում անուշտ կզբաղվեն հարցով, լուծումներ կնեւն ու կզսնեն, հենց ավարեն... օրերս ֆնարկած էլեկտրահաճվիչների ցուցմունքի ու վճարացուցակներում սեղ զսած թվերի համադասախանության հես կաղված բարդագույն խնդիրը:

Աչալուրջ են. իմա՝ սնեսությունն է դահանջում ու դարսարում: 09.03.2020 թ.

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՂԱՐԲԻՆՅԱՆ

Ամլսանգրքայան հարցերով փորձագետ

«Թուրքիան՝ իր դաստիարակող ուղի ընդհատելու համար սեղ է հասկացել իր հետախուզության գործունեությունը»,- այս արտահայտությամբ սկսեց իր ելույթը Ռեզնեի Թայփի Երդողանը Թուրքիայի ազգային հետախուզության շնորհիվ (MIT) նոր մասնաճյուղի բացման արարողությանը Անկարայում, այս արվարձանում:

«Ազգային հետախուզության» գործունեությունը հասնուկ նշանակություն ունի հասկալու մեր երկրի և ամբողջ աշխարհի ճգնաժամային վիճակում: Այսօր «MIT»-ը մեզ դնում է ինչպես երբեք: Բոլորիս է հայտնի, որ Թուրքիայի ազգային անվտանգությունը այսօր լուրջ սպառնալիքներ ունի: Հենց դրա համար այսօր մենք մեզ անենք անեն ինչ մեր ազգային հետախուզությունը հզորացնելու համար:

Այսօր հետախուզության շնորհիվ Անկարան ուժեղացրել է իր միջազգային դիրքերը: Հետախուզության շնորհիվ, այսօր Թուրքիան կարող է գործել եւ դաստիարակել իր քաղաքացիներին աշխարհում առանց երրորդ կողմի օգնության:

Մեր նպատակն է ունենալ այնպիսի հետախուզություն, որը կարող է մեծ թվով օրոշակներ գործառնություններ անցկացնել արտասահմանում: Դրա համար հետախուզությունը դնում է զինվորական անվտանգության անհրաժեշտ ստորուղի: Իսկ անվտանգությունը նախագահ Երդողանը հայտարարեց, որ երկրում հաստատված է նոր Ազգային խորհուրդ հետախուզության աշխատանքների կարգավորման նպատակով: Խորհուրդը ղեկավարելու է անձամբ ինքը՝ Երդողանը:

«Թուրքիայի հետախուզությունը հաջողությամբ է իրականացնում իր առաքելությունը Միջին Արևելքում և Լիբիայում»

Թուրքիայի ազգային հետախուզությունը (MIT) հիմնադրվել է 1965թ.: 2009թ. Հետախուզության լուրջ վերա-

«Թուրքիայի հասնուկ ծառայությունները կասարում են իրենց առաքելությունը»

Էմրե Թամրե

կառուցմամբ զբաղվեց MIT խորհրդական Էմրե Թամրե: Վերջինիս ճակատագրի մասին այժմ ոչինչ հայտնի չէ:

Օգտվելով առիթից հայտնում, որ Թուրքիայի հետախուզության հիմնական խնդիրները, որոնք անփոփոխ են կառավարության 2937 հրամանագրում, հետևյալն են.

Բազմակողմանի օժանդակություն թուրքական դիվանագիտությանը Աջակցել են համակարգել դաստիարակական արդյունաբերությանը

Տնտեսական և գիտատեխնիկական աշխատանքների հետախուզության իրականացում

Պայքար երկրի արտաքին սպառնալիքների և ներքին թեմաների դեմ

Տեղեկատվության հավաք, վերլուծություն և օրյակային գնահատում, այդ թվում և բաց արդյունքներից

Տեղեկատվական դաստիարակման մեթոդների մշակում

Հետախուզական գործառնությունների հակահետախուզական ապահովումը և այլն, և այլն:

Այժմ Թուրքիայի ազգային հետախուզական կազմակերպությունը ղեկավարում է խորհրդական, գիտությունների դոկտոր Հաֆան Ֆիդանը: Ըստ հաստիային ցուցակի, նա ունի հինգ տեղակալներ, որոնք ղեկավարում են հսկում են արտաքին հետախուզության, հակահետախուզու-

թյան, տեխնիկական հետախուզության, վերլուծաբանական-տեղեկատվական, ներքին անվտանգության ոլորտները և այլն: Բացի այդ MIT-ը ունի նաև մեծ ուսումնական կենտրոն: Այդտեղ դաստիարակվում են վերադաստիարակվում են նաև Ադրբեջանի և Կասսանի հոսնուկ ծառայությունների երիտասարդ կադրերը: Ինչպես գրել են հոդվածներիցս մեկում, 2010 թվականից Թուրքիայի ազգային հետախուզությունը ղեկավարում է խորհրդական Հաֆան Ֆիդանը: Նա կրթություն է ստացել Թուրքիայի հեղինակավոր ուսումնական հաստատություններում, ինչպես նաև ԱՄՆ-ի Մերիլենդի ու Բիլդեմթի համալսարաններում:

Հետախուզության մեծ (խորհրդական) Ֆիդանը նշանակվեց այն ժամանակվա Թուրքիայի նախագահ Աբդուլահ Գյուլի, վարչապետ Երդողանի և արտգործնախարար Դավիթթոլուի միաձայն որոշմամբ:

2016թ. Թուրքիայում տեղի ունեցած զինվորական խռովության ժամանակ, Հաֆան Ֆիդանը հավասարիմ մնաց նախագահ Երդողանին և արտնական ծառայել իր դոստում:

2020թ. հունվարի 3-ին Իրանի հեղափոխության ղախադանների կորուստի «Ալ-Ջուդա» հասնուկ ստորաբաժանման հրամանատար գեներալ Ղասեմ Սոլեյմանիի սպանությունից հետո իսրայելական մամուլը («Մակուր Ռիբոն» լրագիրը) որոշ գուցահեռներ տարավ Սոլեյմանիի և Հաֆան Ֆիդանի միջև: Մասնավորապես հոդվածում նշվում էր, որ Ֆիդանի ղեկավարության ներքո գտնվող թուրքական հետախուզությունը աշխատում է գրեթե նույն մեթոդներով, ինչ որ օգտագործում էր Ղասեմ Սոլեյմանին և նրա հասնուկ ստորաբաժանումը: Հոդվածի հեղինակը նկատում էր միջոցառված զանազան մեթոդները և միջոցները: Լրագիրը (ընդ որում «Մակուր Ռիբոն» գտնվում է վարչապետ Նաթանյահուի ազդեցության ներքո) հրավիրում է իսրայելական հետախուզության Մոսսադի ուժաղ-

Հաֆան Ֆիդան

ությունը Հաֆան Ֆիդանի գործունեության վրա հետեյալ հայտարարությամբ. «Հիմա երբ գեներալ Ղասեմ Սոլեյմանիի դին հանձնվել է հողին, ժամանակն է կենտրոնացնել նրա երկրորդակ եղբոր Հաֆան Ֆիդանի շուրջը»:

Հարկ է նշել, որ իր կենդանության օրոք Սոլեյմանին նույնպես երբեմն զուգահեռներ էր անցկացնում իր և Ֆիդանի գործունեության միջև:

Չի բացառվում, որ անկախ փառաբանական իրավիճակից Սոլեյմանիի և Ֆիդանի միջև կար օրոշակավ կապ:

Թուրքիայի փառաբանական գործիչները գտնում են, որ իսրայելական մամուլը ուղղակիորեն սպառնում է Հաֆան Ֆիդանին:

Դե ինչ կա որ, ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի, Իսրայելի, արաբական երկրների հետախուզությունները լավ են ճանաչում Թուրքիայի հետախուզության հասնուկ ծառայությունների աշխատանքային ոճը, նրա նպատակներն ու խնդիրները: Գուցե ինչ-որ տեղ նրանք նաև համագործակցում են այդ ուղղությամբ:

Հայաստանի հասնուկ ծառայությունները ի վիճակի չեն միայնակ կանգնել թուրք-արդրեզանական հետախուզական վիթխարի մեթոդային առաջ, նամանակավոր...»

Իտալիայում բանակը ներգրավված է պատկավարակային (կորոնավիրուս) խռովությունները ճնշելուն

Իտալիայի ամենասարբեր օրջաններում գտնվող 27 բանակում խռովություններ են սկսվել կորոնավիրուսի համաճարակի և համավարակի կաղակցությամբ: Մասնավորապես խռովություններ, մասսայական անկարգություններ, ավերածություններ, ջարդարարական գործողություններ իրականացվում են Սիցիլիայի Պալերմո և Պոլեջիալե փողաներում:

Իսկ առաջին և ամենամեծ խռովությունը տեղի ունեցավ Իտալիայի հյուսիսում՝ Մոդենա փողանի բանակում: Կալանավորները վերեցնում են քանակ մի քանի մասնաճյուղեր, հրդեհեցին բանակային, իսկ բանասարկայինների մի մասին հաջողվեց փախուստի դիմել և կալանավորի դասերից դուրս հայտնվել: Երբեք է, դաստիարակական աշխատանքը հայտարարեցին, որ փախուստի դիմած անձինք կրկին կալանավորված են: Հայտնվեց նաև, որ խռովությունը ճնշելիս սղանվել են երեք բանասարկային, ես երեքը մահացան խոցավորներից այլ կալանավորյալներ տեղափոխելուց հետո:

Կալանավորների մեծամասնակ փախուստ էր տեղի ունեցել նաև Իտալիայի հարավ-արևելքում տեղաբաշխված Ֆուջա փողանի կալանավորյալներ: Այստեղ փախուստական կալանավորների և կարաբիներների միջև լուրջ բախումներ են տեղի ունեցել: Որոշ դեպքերում ուժային-

ները նույնիսկ կրակ են բացել՝ մահացու հարվածներ հասցնելու նպատակով: Չոհեր կան ինչպես կալանավորների, այնպես էլ ուժայինների մեջ: Փախուստի դիմածների թիվը անցնում է 40-ից: Ֆուջա փողանում կարգուկանոն հաստատված չէ մինչ այսօր: Քաղաքում շուրջօրյա դարձել է խռովություններ իրականացնում կարաբիներները, ինչպես նաև այլ փողաններից գործողված ուժայինները:

Մարտի սկզբից Իտալիայում բռնկվեց կորոնավիրուսային համաճարակը: Վարակակիրների թիվը գրեթե մեկ ասանյակի հազարի է հասել, մի քանի հարյուր հոգի արդեն մահացել է:

Իտալիայի վարչապետը՝ Ջուզեպե Մոնտեմալոն հայտարարել է համազգային կարանտին: Տեղաբաշխումները երկրում մեկ սահմանափակվել են, փակվել են ուսումնական հաստատությունները, մշակութային կենտրոնները: Իտալացիները չեն այցելում ռեստորաններ և մշակութային կենտրոններ, դա դժվար է ակնհայտ ընտելացած ժողովրդի համար: Նրանք կենացներ են խնամում հեռախոսներով և երգում են դասագրքերում: Ե՛վ վիճ է, և՛ ուրախություն:

Սակայն մի բան ակնհայտ է, ավելի լավ է երգել դասագրքում, քան թե նախօրոք իմանալ հիվանդության մասին և տնայինըությունների մասնակցել:

ՎԱՐԳԵՆԻ ՂԱՐԲԻՆՅԱՆ

Վուդրո Ուիլսոնն ու Հովսեփ Փուլժմանը

Այս խիստ հետաքրքիր և փշերին ծանոթ տեղեկությունը մեզ են ներկայացրել Վաչիմ Գոնոնով գործող ԱՄՆ դեսպանական գործիչ, ԱՄՆ 38-րդ նախագահ (1913-21) Վուդրո Ուիլսոնի անվան ռուս-թանգարանի աշխատակիցները՝ իրենց բլոգում գեներալ Վուլսեփ Փուլժմանի «Հույս» խորագիրը կրող կտավը, որտեղ դասկերված է մի երիտասարդ աղջիկ՝ ձեռքին մի փոքրիկ ծաղիկ: Տուն-թանգարանի հուրասենյակի կրակարանի վերելում կախված այս կտավը նախագահ Ուիլսոնին է նվիրել օրհորդ Ալիս Զյուրբյանը, որ ամենաերիտասարդ անդամն է եղել 1917-ի նոյեմբերի 27-ին Մոխսակ սուն այցելած Հովսեփ Փուլժմանի կնոջ առաջնորդած դասվիրակության, որ ցանկացել է հայ ժողովրդի երախտագիտությունը և շնորհակալությունը հայտնել Մ. Նահանգներին՝ Մեծ եղեռնից մազադուրծ տարածվածներին օժանդակություն ցուցաբերելու համար: Հայտնի է, որ որդես իրավարար հայկական հարցով անմիջականորեն զբաղվում էր ԱՄՆ նախագահ Ուիլսոնը: Կսավում դասկերված է Փուլժմանի ազգականուհին՝ Դորան, 14 տարեկան, հայկական ավանդական տարազով: Նա խորհրդանշում է հազարավոր այն երեխաներին, որոնք զոհ գնացին ցեղասպանությանը, իսկ ովքեր փրկվեցին, հրաժարվելով դարձան բարեգործությունից կախյալ անձնավորություններ: Աղջկա թախծալի հայացքը արտահայտություն է հայ ժողովրդի կրած անասելի տառադանների: Իսկ ձեռքին բռնած ծաղիկը գարնան գայլուսն ակնհայտ անվերջ ձմեռային է, որ նոր հույս է ներշնչում:

Հովսեփ Փուլժման

թե ինչպես կսավն սանալիս նախագահը աչքերի արցունքներն էր սրբում, որովհետև մեծամեծ զգացված էր կասարված ժեսից: Կտավը մնացել է կախված Մոխսակ սանը մինչև նախագահական ժամկետի ավարտը, իսկ երբ Ուիլսոնները տեղափոխվել են «S Street-ի» իրենց բնակարանը, նախկին նախագահը այն կախել է հյուրասենյակի բուխարիի վերելում, որդես թանկարժեք հուշանվեր: Այն մինչև օրս մնում է կախված նույն տեղում:

Հովսեփ Փուլժմանը ծնվել է 1877-ին Դիարբեքում: Հայ անվանի նկարիչ է, որ սովորել է Կոնստանդնուպոլսի Գեղարվեստի վարժարանում, որի ավարտից ցածր է առաջին մրցանակ: 1896-ին, համիդյան ջարդերից հետո ընտանիքով տեղափոխվել է ԱՄՆ: 1910-ին ընդունվել է սովորել է Փարիզի Ժյուլյան ակադեմիայում: 1911-ից մասնակցել է ֆրանսիացի նկարիչների սալոններին, ցածր մրցանակներ: Սովորել է նաև Չիկագոյում: Ցուցահանդեսներ սվել Միլուոկիում, Սենտ Լյուիսում, Չիկագոյում և այլ վայրերում: Նրա կտավներին բնորոշ են գույների (հասկաղես կարմիր, դեղին, կաղակապույտ) մեղմ ներդաճակությունը և լուսասվերի արտահայտականությունը: Արելեյան արվեստը մեծ ազդեցություն է թողել նրա վրա: Նրա գործերը գտնվում են Նյու Յորքի Մետրոպոլիտեն, Փարիզի Փրթի Պալե, Միսնեապոլիսի, Ռոֆորդի թանգարաններում, ինչպես նաև Հայաստանի մեծահասակ մասկերախոսում:

Հավելյալ մանրամասնությունների համար այցելել «<https://www.woodrowwilsonhouse.org>» կայքը:

Ալիս Զյուրբյանը հետազայում դասնել է,

Հ.Ս.

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱԼ

Մեր այսօրը

Դեռ հնարավոր է այս օրերին լսել, թե մարդիկ կան, որ անհատ են սղանում... Ռումինական կուսակա...

Աղբյուրներն ու գետերն աղակաճելու, ընդերքի վերջին կաթիլը ֆանելու, կենդանուն մորթազերծ անելու...

Երբ խախտում են բնության ներգաճակությունը, դասուհաս է վրա հասնում անհատների հրդեհ, ցունամի, երկրաճարժ, մահացու վարակներ...

Աշխարհի մի հեռու անկյունում, Եստրիան անհայտ մի ֆաղափում մի մարդ է հիվանդանում, ու սնացվում է այնպես, որ այս անհայտ մարդը սկսում է սահուն «ֆայլել» մոլորակով մեկ, բոլորովին անհայտ մի վարակ սարածելով...

Տոթյուն, ազգ ու ազգություն, դասուն, կրթական ցենզ, սարածվում է անարգել, խորհակի դեմ: Հայտնվեց դավադիր, երբ չէին սղանում, երբ չկա դրա հակամիջոցը...

Քաղաքները հոգնել են մարդկային ժխորից, նրանք հանգստանալ են ու գնում... Ու ֆանի փորձությունը Եստրիանակվում է, ու բժշկական միջոց դեռ չի գտել սրա դեմ...

Կանխատեսումներ նավթային դաշտերի արնշուքային

Նավթահանույթը կրկին կրճատելուց Ռուսաստանի հրաժարումը եւ դրան հաջորդած իրադարձությունները...

նետուրսների շուկայի», «նավթային դաշտերի արնշուքը»: Քաղաքային ԱI Jazeera հեռուստաընկերությունը նշում է, որ չնայած արժաթին նմանությամբ...

աղա որոշ փորձագետներ Եր-Ռիադի դիրքերը համարում են թույլ, ֆանի որ երկրի ղեկավարը բյուջեի հաշվարկված է մեկ բարելը 85 դոլարով...

ցինիզմով ու ամեն բան ու այլոց մեղսելով: Որն զգում ու հասկանում է լրջանալու դաշտը...

Իհարկումս մի հայ ռազմարդ նկարահանում էր արել, թե ինչպիսի կարգադրություններ է աղբյուր այս օրերին յուրաքանչյուր իսլամացի...

...Օրերս մի ֆիլմ էի նայում. հերոսը դրոժեխոնակ մարդասպան էր. ոչինչ, բացի մարդկային կյանքի խլելուց, չէր անում...

Ինչ դասարկ է կյանքը, երբ կորցնում են մարդուն մարդ դառնող միակ զգացումը խղճի ու կարեկցանքի, ինչ ավստս, երբ մոռացվում է մեզ շնորհակալ կարոսը...

դյան Արաբիան այնուամենայնիվ սխալ գործեց՝ սեփական մարտավարությունը ներկայացնելով որդեգրում Ռուսաստանի գործողությունների հակազդեցություն:

Ի հայտ եկան նույնիսկ դավադրության տեսություններ այն մասին, թե Մոսկվան եւ Եր-Ռիադը զաղսնի գործարք են կնքել դուրսն էժանացնելու նպատակով:

Երբ եւ ինչպէս Թուրքիան կհրաժարվի ռուսական գազից

Այն բանից հետո, երբ հաղորդումներ հայտնվեցին, որ Թուրքիան կրճատի է ռուսական գազի գնումները եւ սասնտեք սարում առաջին անգամ դուրս է եկել դրա 3 գլխավոր գնորդների ցանկից, փորձագետներից ասեցրել սկսեցին ենթադրություններ անել թուրքերի այդ կարող շրջադարձի առնչությամբ, որը, ժամանակի առումով, զարմանալիորեն համընկավ «Թուրքական հոսք» գազամուղի գործարկմանը: 2007 թվականից ի վեր թուրքական շուկան երկրորդն էր «Գազդրոմի» արտահանական ցանկում՝ զիջելով միայն Գերմանիային: Բայց անցյալ տարի առաջատար դարձավ ոչ միայն Իսպանիան, այլեւ Ավստրիան, որի սնտեսությունը կիսով չափ զիջում է թուրքականին: Որդես դասառններ նշվում էին հետեւյալները. Թուրքիայի սնտեսության ճգնաժամային վիճակը, որը հանգեցնում է գազի սղառնան ծավալների կրճատմանը, նույնպես սուբսիդիաների բացակայությունը, մինչեւ օրս չկարգավորված գնային տարաձայնությունները:

Մասնավորապես, Անկարան ճակատագրաբար է սկսել Արեւելյան Միջերկրածովյի էներգետիկ ռեսուրսների համար, իսկ Ադրբեյջանի նախագահ **Իլհամ Ալիևը** այց է կատարել Թուրքիայի մայրաքաղաք Էստանբուլում, որտեղ, ինչպէս նախքան Բաքուի լրատվամիջոցները, նախագահ **Ղուբանուրուլի Բերդիմուհամեդովի** հետ բանակցությունների ժամանակ համարվել է «Հարավային գազային միջանցքին» Ալիևի արտահայտած միանալու, Ռուսաստանը շրջանցելով՝ սլայա գազային համակարգի մասը դառնալու հարցը: Երկրորդ, Իդրիսով վերջերս ծագած ճգնաժամը ցույց սպեց, որ Թուրքիան որոշակի դրամայաներում ու հանգամանքներում կարող է փորձել Ռուսաստանի հետ գազային հարաբերությունները փոխակերպել հանուն սեփական ինչ-ինչ աշխարհաբարձարական նպատակների: Անկարան հասկանում է, որ «Թուրքական հոսքը» իր ներկա տեսքով ի հայտ եկավ այն դրամայանում, որ Մոսկվան չէր ուզում Ուկրաինայից սարանցումային կախման մեջ լինել: «Թուրքական հոսքը» ստեղծվեց «Հարավային հոսքի» փոխարեն, որը ղեկավարվում էր թե Թուրքիայով, այլ Բուլղարիայի վառնա նավահանգստով:

Ռուսական գազի ղոտնեցիակ սղառող եւ սարանցիկ երկիր դառնալով՝ Թուրքիան սկսում է իրեն դադարեցնել, ասես ինքն աշխարհաբարձարական մեծ լավություն է արել Ռուսաստանին, որին ղեկավարվել է վճարել ղարսերը: Անցյալում նման բան չէր եղել: «Թուրքական հոսքի» համար էական վստահություն են հայտնվել Ռուսաստանի սարանցումային անկախության բացակայության դրամայանում: Ի հայտ է եկել հարց. Որ երկիրն է նախընտրել՝ Ուկրաինան, թե՞ անկախաժողովրդավար Թուրքիան: Որոշ փորձագետների գնահատման համաձայն, հենց Անկարայի անկախություն կեցվածքը վճարում էր խաղաղ դեմոկրատիկ Եվրոպա Ուկրաինայով ռուսական գազի սարանցման հարցում: Ահա թե ինչու եւս մեկ հարց է ծագում «Թուրքական հոսքի» հեռանկարների առնչությամբ, որի ամբողջական իրացումը սկսում է բախվել հետեւողական փառաբանական հակադեմոկրատիային, այդ թվում «Հյուսիսային հոսք-2»-ի կառուցումից հետո ԱՄՆ-ի գործընթացների դրամայանում: Ամերիկացիների առաջին հարթաճակն աղաղակված է. Մոսկվային թույլ չսվեցին Կիեւին թողնել առանց գազի

սարանցման: Հարկ եղավ Կիեւի հետ կնքել նոր վաղաժամկետ դաշտագրի, նրա համար հինգ տարով երաշխավորելով արժանիքային լավ դաշտագրեր եւ բարձր վարձատրություն ծառայությունների դիմաց, ինչպէս նաեւ ուկրաինական կողմին երեք միլիարդ դոլար վճարել ըստ հին դրամայան:

Երկրորդ հարթաճակն ձեւավորվում է Երրորդ-Ալիևի համագործակցության մեջ, որը լուծում է թուրքական գազի սարանցումը Կասպից ծովի հասակով դեմոկրատիկ սարանցելու խնդիրը, ինչը հնարավոր է դարձնում վերջինիս հրաժարումը ռուսական գազից: Վերջերս Վաշինգտոնում Քարնեգի հաստատության գրասենյակում անցկացվեց կոնֆերանս «Բալկանյան էներգետիկ մարտադաշտագրերը եւ աշխարհաբարձարականություն» թեմայով, որտեղ մնարկվում էր մեկ հարց՝ ինչպէս փակել «Թուրքական հոսքը»: ԱՄՆ Կոնգրեսի հետազոտական ծառայությունը հասուն գեկուցագրում գնահատում է այդ ուղղությամբ Ռուսաստանից դեմոկրատիկ ԱՄՆ աշխատանքաւոր շրջադարձ կատարող Երրորդային գործընթացները: Ամերիկացիներն Ադրբեյջանը համարում են դեմոկրատիկ Թուրքիա ու Եվրոմիություն գազի ավելի հեռանկարային մասակարար, քան Ռուսաստանը:

Ավելին, ամերիկացի փորձագետները «Թուրքական հոսքի» հավանական շրջափակումը շարժառնում են Իդրիսի ճգնաժամի զարգացման հետ, որտեղ աստիճանաբար անկախություն վիճակում են: Խոսքն այնպիսի իրավիճակի ստեղծման մասին է, երբ Մոսկվային կկանգնեցնեն ընտրության առջեւ. կան «Թուրքական հոսք», կան էլ Իդրիս: Ժամանակը ցույց կտա, թե ով հաղթող կդառնա այս խաղում: Մոսկվան լուրջ հարթաթղթեր ունի ինչպէս Թուրքիայի, այնպէս էլ Ադրբեյջանի հետ իր հարաբերություններում, կարծում է ռուս փորձագետ **Սաւանիսլավ Կարասովը**:
ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԵՐԵՎԱՆ

Չին դաւաճոնայան COVID-19-ի համար մեղադրում է ԱՄՆ-ին

Չինաստանի արտգործնախարարության դաւաճոնական մեղադրանքից **Չժաո Լիցզյանը** չի բացառել, որ կորոնավիրուսը չինական Ուհան քաղաքում կարող էր հայտնված լինել ամերիկացի զինծառայողների մեղով: Այդ մասին անցյալ շաբաթավերջին նա գրեց իր թվիթերյան էջում:

«ԱՄՆ-ն երբ հայտնվեց գրոյական դաւաճոնները: Զանգի մարդ է վարակված: Որ հիվանդանոցներում: Հնարավոր է, որ հենց ամերիկացի զինծառայողները համաճարակը բերած լինեն Ուհան: Թափանցիկ եղեք: Հրադարակեք բոլոր սլայները: ԱՄՆ-ը դարձավ է ամեն ինչ բացառել մեզ», ասվում է հրադարակման մեջ: Այնտեղ մեղադրանքներ են նաեւ ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների ղայաճի հսկողության եւ բարեփոխման միտքից մի դրվագ՝ նվիրված կորոնավիրուսի սարածման խնդրին: Տեսագրության մեջ ԱՄՆ Հիվանդությունների վերահսկման ու կանխարգելման հանձնաժողովի նախագահ **Ռոբերտ Ռեդֆիլդն** ասում է, որ ենթադրաբար գրիդից մահացած որոշ ամերիկացիների օրգանիզմում կրկնակի հետմահու զննության ընթացքում հայտնաբերվել է COVID-19:

South China Morning Post հրատարակության սլայներում, ՉժՅ Հոլբեյի նահանգում կորոնավիրուսով վարակված առաջին հիվանդը կարող էր լինել նահանգի 55-ամյա մի բնակիչ, որի օրգանիզմում կորոնավիրուսը հայտնաբերվեց 2019 թ. նոյեմբերի 17-ին: Ինչպէս գրում է թերթը, դրանից հետո վարակը բացահայտվեց մի քանի այլ հիվանդների մարմնում: Թերթի ղոնդան համաձայն, նոյեմբերին նահանգում բացահայտված ինը հիվանդներից ոչ մեկը առաջինը չէր, այսինքն գրոյական դաւաճոնները չէր:

Մյուս կողմից, ՉժՅ արտգործնախարարության դաւաճոնական մեղադրանքից **Գեն Շուանը** ՉժՅ սարածում կորոնավիրուսի սարածմանը ամերիկացի զինծառայողների մասնակցությունը վերաբերյալ Չժաո Լիցզյանի հայտարարությունը մեկնաբանելով նշել է, որ «միջազգային

ընկերակցությունում, այդ թվում ԱՄՆ-ում, սարքեր տեսակետներ կան կորոնավիրուսի ծագման առնչությամբ», եւ «հետեւությունները ղեկավարվում են արվեստագիտական խոր վերլուծության հիման վրա», նրա խոսքերը մեջբերում է RT գործակալությունը:

Այս սարվա մարտի 11-ին Առողջադաւաճոնայան համաճարահային կազմակերպությունը (ԱՀԿ) կորոնավիրուսի համաճարակը ճանաչեց համավարակ (դաւաճոնիկ): Եթե ՉժՅ-ում մեղադրանքներ են նվազման միտքում, աղա մյուս դեմոկրատներում հակառակ երեւոյթն է արձանագրվում: Հետզհետե ընլայնվում է վարակի սարածման աշխարհագրությունը: Վարակն առկա է նաեւ դեկավար շրջանակներում:

Վիրուսը հայտնաբերվել է Կանադայի վարչադաւաճոնի Տոնթի Գրեգուար-Տրյուտոյի մոտ Մեծ Բրիտանիայից վերադառնալուց հետո: Ախտաբանների հաստատումից առաջ վարչադաւաճոն որոշեց աշխատել ինֆամանկուսացման ռեժիմով:

Իսկ ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփը եւ փոխնախագահ Մայք Փենսը լրատվամիջոցների ուճադրության կենտրոնում հայտնվեցին բրազիլական մի դաւաճոնայան հետ հանդիդոնից հետո: Այդ խմբի անդամներից մեկի մարմնում ավելի ուճ հայտնաբերվեց կորոնավիրուս, բայց ԱՄՆ-ի առաջին դեմոկրատ հրաժարվեցին բուժգնմության ենթարկվել: Սոյիսակ սան մեղադրանքից **Ստեֆանի Գրիբեմը** դա բացառեց նրանով, որ Թրամփը եւ Փենսը դաւաճոնայան վարակված անդամի հետ շփումներ գրեթե չեն ունեցել, ուստի ստուգում չի դաւաճոնացվում:

Վարակվածների թվում է Ավստրալիայի ներգործնախարար Պիտեր Դասոնը: Իր թվիթերյան էջում նա գրել է, որ, երբ առավոտյան արթնացավ հիվանդության ախտաբաններով, որոշեց COVID-19-ի զննության ենթարկվել, եւ դրական դաւաճոնայան ստացավ:

Թուրքիայում կարանտինը խախտողները կկանգնեն օրենքի առջեւ

Թուրքիան դաւաճոնիցներ կկիրառի բոլոր այն փառաբանների հանդեմ, ովքեր չեն ենթարկվի կորոնավիրուսի սարածումը կանխարգելելու համար ձեռնարկվող միջոցառումներին եւ սահմանված կարանտինային կանոններին: Հնարավոր է՝ այդ փառաբանները դաւաճոնարկվեն 2 ամսից մինչեւ 1 տարի ազատազրկման:

Ermehaber.com-ը գրում է, որ եթե արտասահմանից եւ այդ թվում Սաուդյան Արաբիա կատարած ուլտագոնադրությունից (ուճար-փոխր հաջ, ուլտագոնադրություն՝ մուսուլմանների համար) վերադարձած Թուրքիայի փառաբանները չենթարկվեն սահմանված կանոններին, աղա կարող են դաւաճոնարկվել Քրեական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածով: Կորոնավիրուսի մասով ստեղծվող խուճաղը կանխելու համար օրերս Թուրքիայում Չեքերյա Աթափ անունով փառաբանից ձեռքարկվել է Մարաշում կորոնավիրուսի դեմոկրատացվելու մասին իրակաւնությանը չհամադաւաճոնայանող գրառում անելու համար:

Նշվում է, որ Աթափը մարտի 16-ին, Facebook սոցցանցի իր էջում գրել էր, որ Քահրամանմարաշ (Մարաշ) փառաբանի դեմ կանգնեցնում կորոնավիրուսի կասկածով զննվող 2 հիվանդի թեստերը դրական են եղել:

Աթափն նկատմամբ դաւաճոնայանում գործ է հարուցվել ժողովրդի մեջ վախ ու խուճաղ սարածելու համար: Նշվում է, որ ցուցմունք սալուց հետո նա ազատ է արձակվել:

Ուստի կանոններից դուրս գալուց հետո լրագրողների հետ ժողովրդի գրուցած Աթափն ասել է. «Ասել եմ՝ 2 հաս կորոնավիրուս է հայտնաբերվել, միթե դա հանցանք է»:
Արթուրը՝ Ermehaber.am

Տարածություն դառնեմք ի սեր միմյանց

ԱՆԱԳԻՏ ԳՈՎԱՏԵՓՅԱՆ

Գերմանիա

Մարտի 19-ի երեկոյան գերմանական տարբեր հեռուստաընկերություններ հեռարձակեցին կանցիլեր Անգելա Մերկելի ուղերձը, որ առանց չափազանցության, հակիրճ բնորոշում ենք դրանք: 2005-ից ի վեր ՊԳԴ կանցիլերի դերակրոնը սահմանափակ Մերկելն առաջին անգամ էր դիմում Գերմանիայում բնակվող մարդկանց:

2015-ին միգրացիոն հոսքի որոշման մասին նրա բացատրությանը կամ հազվեցվությանը սղասող հանրությունը, որ մեծ մասամբ դրա դասառով վրդովվել է նրանից, սերացրել էր ծայրահեղ աջերի բանակը, հիմա ներդրում կլինի կամ կգիտակցի, որ Անգելա Մերկելը ֆաղափարական սափ մթնոլորտում կոռուպացիան որոշումներ կայացնելու ունակու-

թյամբ՝ այնուամենայնիվ եւ առաջին հերթին՝ սառնասիրտ գիտնական է նաեւ: Օրեր առաջ նա լուր անկեղծ ասաց՝ երկրում 70 տոկոս վարակվածություն կարող է լինել: Հասցրել վրդովեցին, մի մասը չհասկացավ՝ հույս տալու փոխարեն, հո՛ւշյան է խլում: Ջեմմի Դե-դամիջոց ու դասվասանյութ չկա, (թեև գերմանական տարբեր լաբորատորիաներում գիտնականները լծված են աշխատանքի) ամբողջապես սեփականումներից գեր է այս ֆաղափարական գործիչը եւ ժողովրդավար երկրում առաջին անգամ հիմա է դիմում ժողովրդին: Դեմքը լուրջ է, ինչպես խոսքը, որի կառուցված սակայն ընթացակարգներ են՝ մեծմիկ, հուզիչ, գերբախտեցող, նրա խոսքը ճանի թափանցիկ է, զգալի, զբաղի: Նրա խոսքը Մակրոնի ճարտար դասկերներն ու համեմատությունները չունի, առարկայական է, ճեպանելի: « Իրավիճակը լուրջ է, Դուք էլ լուրջ ընդունե՛ք », ասաց Մերկելը եւ դասկերն առավել ընկալելի դարձնելու համար շեշտեց՝ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո նման մասնաճիւղեր չի եղել Գերմանիայի համար: Կորոնավիրուսը բնականոն, ազատ կենսակերպի, միմյանց հետ հարաբերվելու վերաբերյալ մեր դասկերացումները, մեր կյանքը փոխել է դրամասիկ կերպով, եւ հիմա, ինչպես երբեք փորձարկման է դրվել այս ամենը: Կանցիլերը շեշտեց, թե համոզված է, որ «միասնական համերաշխությամբ հաղթահարելի» մարտահրավեր է, եթե սահմանափակվեն մեկ մյուսին վարակել փոխանցելու հնարավորությունը, գոյատևման համար սահմանափակվեն մեր ազատությունը՝ ճանը մեկուսանալով, իրարից հեռավորություն դասկերակելով: Պետությունը բնականաբար դիմի իր գործառնությունները կատարելու, երաշխավորելով ֆաղափարներին սղասարկումն ու աղախովումը, բայց այն, ինչ մարդկանց կարող է վստահել, ինչ անհասիմ, հանրությանը կարող է վստահել, դիմի նվազեցնել հիմա: Մերկելը վստահեցրեց, որ դասնային կառավարությունը կանի ամեն ինչ աշխատանքները դասկերակելու, գործարարներին օգնելու համար: Առաջնակարգ սղատման աղանձների դասկաս չի զգացվի, վստահեցրեց կանցիլերը՝ չնորմանալով շնորհակալական խոսք ուղղել մարդկանց, որոնց հազվադեպ են նման բան

ասում՝ սուղերմարկեթների աշխատողներին, որ դժվարագույն գործ են անում այժմ: Բայց բոլոր ջանքերն արդյունք կտան, եթե վիրուսի տարածումը կրակորական ձեռով չընդունենք: Վիրուսների խորհուրդը միանշանակ է՝ ձեռք-սեղմում չկա այլեւս, ձեռքերը լվանալ հաճախ եւ հիմնավոր, մարդկանց միջուկ նվազագույնը՝ 1, 5 մետր հեռավորությամբ պիտի, իսկ տարեցների հետ՝ հազվադեպ, ֆանի որ նրանք են ամենավտանգավորը: Գիտեն՝ որքան դժվար է մեզանից դասկերակվածը, ֆանի որ հենց դժվարությունների ժամանակ իրար մերձ լինել ենք կամենում: Ցավով, այս դասկերակումը բոլորս դիմի հասկանալով, որ հենց մարմնին մերձ լինելու փոխարեն տարածություն դասկերակել է հոգաբարության արտահայտությունը: Մենք՝ որքան ընտանիք, որքան ընկերակցություն այլ ձեռք կզսնենք միմյանց սաստելու, մեզանից չըղկնելու, հոգ տանելու: Մերկելը հիշատակեց հաղորդակցության տարբեր միջոցներ՝ սկայթը, հեռախոսը, էլեկտրոնային նամակը, ձեռագիր նամակ գրելու առիթը, ֆանի փոստը շարունակում է իր աշխատանքը, տարեցների համար գնումներ կատարելու հարեւանների ձեռավորած դասկերակում օրինակելի վարքը, որ ցույց է տալիս հանրության նեցուկ կանգնելու դասկերակումը: Այն, որ ձգ-ձուձուսումը կհաղթահարենք, միանգամայն համոզված ենք, ասաց Մերկելը, բայց՝

ինչ գոհերի գնով: Զանի՞ սիրելի մարդու կորուստ կունենանք: Մեր ձեռքում դեռ մեծ հնարավորություն ունենք: Կարող ենք հիմա վճռական լինել, իրար հետ գործել՝ սահմանափակումներ հազվա անգամ, միմյանց սաստելու: Իրավիճակի լրջությունը կախված է նաեւ նրանից, թե, առանց բացառության, որքան կարգադրիկ կլինենք յուրաքանչյուր՝ կանոններին հետեւելու, դրանք կիրառելու հարցում: Նույնիսկ Գերմանիայի՝ գերագույն առողջապահական համակարգ ունեցող երկրի դասկերակում, հնարավոր է լինի, կարճ ժամանակամիջոցում Կորոնայի հետեւանով ծանր իրավիճակում զսնվող բազմաթիվ դասկերակներ իրավանդանոցները գերմանաբերունեն: Դրանք դասկերակում վերաբերված վիճակագրական թվեր չեն լինի, այլ՝ հայր, կամ դուստր, մայր կամ տատ, ընկեր կամ ընկերուհի, մարդիկ: Մենք հանրություն ենք՝ յուրաքանչյուրի կյանքը, յուրաքանչյուրը թանկ է: Մերկելը երաշխագրություն հայտնեց դասկերակում առաջին գծում մարտնչողներին՝ հիվանդանոցներում աշխատող բուժանձնակազմին, խնամասարներին, որ ամեն օր աշխատակալում նոր հանձնառության առջև են: Պիտի դանդաղեցնել վիրուսի տարածումը, ժամանակ ցածրել, միմյանց դասկերակում ու դեղամիջոց ստեղծել, ժամանակ ցածրելու միջոցով կարողանանք նրանց, որ հիվանդ են, լավագույնս խնամել:

Մերկելի երեկոյան ուղերձին նախորդել էր նույն օրը Ռեբեքա Կոխ ինտերնետի դեկլարարի հետեւյալ նախագրուցումը. եթե սոցիալական ցանցում սահմանափակումները չդրվեն, վստագույն կանխատեսումը հետեւյալն է՝ մի ֆանի ամսում Գերմանիայում 10 միլիոն վարակակիր կարող է լինել: Հինգուսուրթի t-online-ի ժամը 16-ին մերկայացված սլայդներով, ՊԳԴ-ում հաստատված 16 274 դեմք կա, 44 հոգի մահացել են:

Գերմանացի մի շարք հայտնի ֆաղափարական գործիչների թվում հայտնի էր ծանոթ 54-ամյա Ջեմ Էդգերմիրը նույնպես կորոնա վարակակիր է: Երեկ, միմյանց թեսթի դասկերակումը հայտնի դասնային, նա կամավոր կարանտինում է: Ինչպես ծանուցում է իր թվիթերյան գրառումը՝ իրեն լավ է գգում:

Ձեռն պետական եւ քաղաքական գործիչ Ա.Գ.Թ. Սերգո Առաքելի Նազինյանին

Ցավով, կյանքը շարունակում է իր ճակատագրի կանոններն ունի: Կամա թե ակամա կյանքից հեռացնում է այնպիսի մարդկանց, որոնք դեռեւս դեմք են հասարակությանը: Այդպիսի մարդկանցից կարելի է համարել նաեւ մեր բոլորի կողմից սիրված եւ հարգված Սերգո Առաքելի Նազինյանին: Նա ծնվել է 1938 թ.ի սեպտեմբերի 20-ին, ՀՀ Իջևանի քաղաքի Աջաջուր գյուղում, տեղիկ արցախցիների ընտանիքում, որը 1800-ական թվականների սկզբին հայտնի ինքնագաղթի հետեւանով վերահիշյալ բնակավայր են տեղափոխվել Արցախի Դիզակի մեյլիքի Տոդ ավանից, որը վերահիշյալ մեյլիքի նստավայր է եղել (իսկ հիմա գտնվում է Արցախի Հանրապետության Հաղարթի քաղաքում): Սերգո Նազինյանի դասնային Սեփանը, եղել է կրթված, ուսյալ, ուսումնասեց, ուսումնասեց անձնավորություն եւ նույնն էլ սերմանել է իր սերունդներին: Ավելին, դեռեւս անցյալ դարի սկզբներին ունեցել է անձնական գրադարան, որից օգտվել են շատ ուսումնասեց մարդիկ: Բայց 2-րդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ չհիմանալով տարբեր տեսակի բռնություն (տղայի՝ Առաքելի անհայտ կորչելը), ժամանակից շուտ է մահկանացուն կնքել:

Նկատմամբ բարձր նվիրվածություն, շխակություն, դասասխանասկություն, դասկերակում եւ եղել իր եւ քաղաքական նկատմամբ: 1988 թ.ին տեղափոխվել է Երեւան եւ նշանակվել ՀՀ Պետականի նախագահի տեղակալ գյուղատնտեսության գծով եւ աշխատել միմյանց Սովետական Միության փլուզումը: Իսկ դրանից հետո հիմնականում զբաղվել է ագրարային ոլորտի գործունեությամբ, ընդգրկելով ջերմոցային սնեստու-

թյան բնագավառը: Թեկնածուական ասեմախոսություն է գրել գյուղատնտեսության կողմերացման թեմայով, որը արդիական է նաեւ հիմա, երբ գյուղատնտեսության վիճակը ցկելու համար ավելի շատ խոսվում է կողմերացիոն համակարգի կիրառման անհրաժեշտությունից:

Սերգո Նազինյանը միտ ուշադիր է եղել իր քաղաքացի մարդկանց նկատմամբ: Կարողանում էր խորամուկ լինել ուրիշների խնդիրների մեջ եւ ուժերի ներածին չափով օգնել մարդկանց: Սերգո Նազինյանն ունի 3 զավակ (6 թոռ եւ 2 ծոռ), մեկ դուստր եւ 2 ուստր, որոնց մեջ սերմանել է իր բոլոր դրական հատկանիշներն էլ, որը երեւում է իրենց աղբյուր կյանքից: Ամբողջ կյանքում եղել է ուսման խոշոր ջասագու: Ուսումնասեց մարդկանց միտ էլ համարել է առաջադիմական եւ առաջինի անձնավորություններ: Նա նման մարդկանց մեկ բառով բնորոշում էր որքան լուրջ մարդիկ:

Շատ ցավովի էր, որ ծննդյան 80-րդ տարեդարձի օրվանից Սերգո Նազինյանի մասին արդեն խոսում ենք... անցյալ ժամանակով... Կասկած չունենք, որ նա այժմ հավերժ ծանփորդ է, սակայն մի բան աներկա է, որ իր ժողովրդի բարօրության համար իմաստավորված մի ամբողջ կյանք ներդրած միտ դասկերակ հայի հիշատակը միտ վառ է մնալու նրա բազմաթյուր ձանաչողների երախտագրես սերունդներ:

Ավելին, 2015 թ.ի ՀԱԱԳ 85-ամյակի կադակցությամբ հրատարակված դասկերակարդ գիրք-ալբոմի մեջ գեշեղվել է նաեւ իր համառոտ կենսագրությունը, որ ավելի քան 65.000 քաղաքականներից առանձնացված էր 100 լավագույն քաղաքականների անունը:

Այս բոլորից հետո մեզ մնում է իրոք հավասար հավիտենական կյանքի գոյությունը...

ՀԱՐԱՇԱՏԵՐԻՑ

«ԱԶԳ» ՀԱՐԱԲԱԹԵՐԹ
Հրատարակչության ԻԹ Տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԹԵԹԵՅԱՆ ՓԱՐԼԻՄԵՆՏ» ՍՊԸ
Երեւան 0010, Հանրապետության 47
e-mail: a z g @ a z g . a m ,
azgdaily@gmail.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱՆՐԱ ՄԵՏՔԵՆԼՆ հեռ. 060 271117
Հազվաթյա հոդվածներ (գովազդ) հեռ. 582960
Շտաբային լրատվական ծառայություն
հեռ. 060 271114, 010 529353
Համակարգային ծառայություն՝ «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թե մասնակի
արտատրամները տղագիր մամուլի միջոցով,
նադիրհետադասեցություններ կամ համացանցով,
առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան
խոսիւ արգելում են համաձայն
ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսում ու չեն վերադարձում:
Գ Տարուկ յորդանները գովազդային են, որոնց
բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը
դասասխանասեցութիւն չի կրում:
«AZG» Weekly
Editor-in-chief H.AVEDIKIAN / phone: 374 60
271117
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010